Sakala

Asutanud C. R. Jakobson 1878

Neljapäev, 19. detsember 2013 Nr 247 Viljandi maakonna päevaleht sakala.ajaleht.ee Hind 0,90 €

Viljandimaa on kahtlemata üks Eesti tippspordi kasvulavasid. Siin sirguvatel spordilootustel tuleb üsna suure tõenäosusega millalgi mujale kolida.

Sakala juhtkiri

Jõulumaad jäid lumeta

Soe ilm on jõulumaade valdusi kokku tõmmanud ja seda ennekõike väljas tegutsemise arvelt. Lumenappuse tõttu on küll saan vankri vastu vahetatud, kuid soojast ilmast hoolimata viiakse metsaelanikele süüa.

LK 4

Postmasu jätkub

Kaubandus-tööstuskoja peadirektori Mait Paltsi sõnul tõotavad praegused majandusprognoosid keerulise aja jätkumist, eeskätt väikeettevõtjatele.

LK 7

Eestlased on harukordselt palju ülekohut taluv rahvus, ent mullu tundus mõõt täis saavat.

OLAV RENNO, eestlane

LK 2

Parimad aastaga ei vahetunud

SPORT

Viljandimaa parimate sportlaste valimised andsid täiskasvanute arvestuses tänavu sama tulemuse kui mullu. Parim mees on juba kuuendat aastat ühtejärge sõudja Kaspar Taimsoo ning parim naine on teist aastat järjest võrkpallur Anu Ennok, kes mängib Soomes. Vahetust ei olnud ka võistkondade seas: tiitel läks Viljandi Metalli võrkpallinaiskonnale. Võib öelda, et see anti postuumselt, sest naiskond enam ei tegutse.

LK 10

Võrkpallur Anu Ennok ja sõudja Kaspar Taimsoo on endiselt maakonna parimad sportlased. ELMO RIIG / MIHKEL MARIPUU (POSTIMEES)

ILM

1°

Täna on vahelduva pilvisusega ilm. Puhub lõunatuul kiirusega 4–8 meetrit sekundis. Õhutemperatuur on –1 kuni +1 kraadi. Päike tõuseb Viljandis kell 9.04 ja loojub kell 15.26.

VILJANDIS

Jõululaat

Täna kell 10 algab kauplemine spordihoones.

Töötuba Kondase keskuses

Täna kell 12 juhendab kunstnik Mare Hunt Kondase keskuses jõuluehete valmistamise töötuba «Jõulud ja seened».

Kontsert aidas

Täna kell 19 esinevad pärimusmuusika aidas Annely Peebo, Marko Matvere ja Swing'n'Joy Orchestra.

EESTIS

Glamuurne õhtu Straussiga

Täna kell 19 algab Tartus Vanemuise väikeses majas «Õhtu Straussiga». Osalevad Vanemuise solistid, ooperikoor ja ballett.

Kammermuusika Mustpeades

Täna kell 19 esineb Tallinnas Mustpeade majas Matti Reimann.

Tantsuetendus

Täna kell 19 leiab Kumu auditooriumis aset Krista Kösteri tantsuetendus «Blue».

Tasuta bussisõiduks oleks vaja pool miljonit eurot

MARKO SUURMÄGI
marko.suurmagi@ajaleht.ee

Et Viljandis ja selle lähemas ümbruses saaksid inimesed edaspidi tasuta liinibussiga sõita, oleks vaja vähemalt pool miljonit eurot, kuid linnal on tuleval aastal linlaste bussisõidu eest maksmiseks pisut alla 150 000 euro.

Eile õhtul vaidlesid Viljandi volikogu võimuliidu ja opositsiooni esindajad selle üle, kas asutada tasuta ühistranspordi võimaluste uurimiseks komisjon või mitte. Sakala trükkiminekuks polnud otsust veel langetatud, kuid juba varem olid linnajuhid nentinud, et kõigile pole tasuta bussisõitu järgmisel aastal võimalik pakkuda.

Praegu kogu maakonnas bussiliiklust korraldava maavalitsuse andmetel kulub Viljandi linnaliinide töölhoidmiseks aastas 497 000 eurot. Need on bussid, mis sõidavad enamasti linna territooriumil, kuid ka linnast välja Viiratsisse ja haigla juurde.

Eelmisel aastal maksid inimesed ise sõidu eest 283 100 eurot ning et bussifirma kulud tasa saaks, pidi riik juurde maksma 214 600 eurot.

Viljandi linn kavatseb hakata hiljemalt suvest pakkuma kõigile üle 65-aastastele linlastele tasuta bussisõitu ning seetõttu on eelarves suurendatud ühistranspordi toetust üle kahe ja poole korra, 146 000 euroni.

Isamaa ja Res Publica Liitu (IRL) kuuluv Viljandi linnapea Ando Kiviberg on Sakalale selgitanud, et ehkki enne valimisi rääkis IRL kõigile mõeldud tasuta ühistranspordist, pole see praegu linnale jõukohane. Kiviberg rõhutas, et IRL lubas tasuta bussisõitu vaid koos uue valla ja riigiga.

Riik ehk majandus- ja kommunikatsiooniministeerium on aga tasuta bussisõidu suhtes asunud tõrjuvale seisukohale. Tänavu kerkis tasuta ühistranspordi teema päevakorrale ka Haapsalus, kuid linnavalitsus loobus sellest mõttest, kui oli saanud ministeeriumilt kirja, et riik sellisel juhul enam dotatsiooni ei maksa.

Viljandis sõidab tööpäeviti bussiga keskmiselt 3000 inimest ning nädalavahetusel pisut üle tuhande inimese päevas. Tänavu esimesel poolaastal kahanes sõitjate hulk 57 000 võrra. Kui mullu sõitis poole aastaga linnaliinidel 441 000 inimest, siis tänavu 384 000.

9 771406 401012 ISSN 1406-4014

ARVAMUS

Peatoimetaja HANS VÄRE, arvamustoimetaja KARL-EDUARD SALUMÄE

JUHTKIRI

Oma kandi sportlased

Teist aastat järjest Viljandimaa parimateks sportlasteks valitud võrkpalluri Anu Ennoki ja sõudja Kaspar Taimsoo kõrval väärivad samasugust tunnustust ja tähelepanu aasta parimateks noorteks valitud iluvõimleja Liisi Vister ja veemotosportlane Paul Zujenkov. Senise arengu põhjal võib väita, et tulevikus toovad saavutused neile laiemat tuntust kogu riigis ja võib-olla kaugemalgi.

Viljandimaa on kahtlemata üks Eesti tippspordi kasvulavasid. Siin sirguvatel tulevikulootustel tuleb üsna suure tõenäosusega millalgi kolida mujale – sinna, kus treenimiseks ja arenemiseks on kõige paremad võimalused.

Seetõttu pole ka imestada, et aeg-ajalt kerkib aasta parimat Viljandimaa täiskasvanud sportlast valima hakates küsimus, keda me saame oma maakonna sportlaseks pidada. Ennoki ja Taimsoo puhul on asi selge, aga nii mõnegi teise tubli tegija puhul mitte.

Viljandimaa on kahtlemata üks Eesti tippspordi kasvulavasid. Siin sirguvatel spordilootustel tuleb üsna suure tõenäosusega millalgi mujale kolida.

Kui lõppevale spordiaastale tagasi mõelda, võib tõdeda, et üks säravamaid, kui mitte kõige säravam Viljandimaalt pärit atleedi saavutus oli Margus Hundi pääsemine Ameerika jalgpalli kõrgliigasse NFL. Ometi ei leia Hundi nime parima sportlase kandidaatide seast. Meile on Karksi-Nuiast pärit vägilase praegune ala väga kauge ja sama hästi kui tundmatu. Ei saa ka salata, et USA-sse õppima minnes polnud Margus Hunt Ameerika jalgpalli veel kordagi mänginud.

Ent isegi kui bürokraatia, kultuuriruumi eripärad või mõni muu mõistetav põhjus võib ühe või teise sportlase maakonna parima tiitlile kandideerimise välistada, saab iga Viljandimaa spordisõber ise otsustada, keda ta oma kandi sportlaseks peab. Margus Hunt on siinsetele spordisõpradele usutavasti samamoodi oma nagu näiteks ka ammu edasi liikunud, kuid Viljandis jalgpalluriks võrsunud Ragnar Klavan.

VEEBIKÜSITLUS

Kas peate sularahaautomaate ja internetipanka üldiselt turvaliseks?

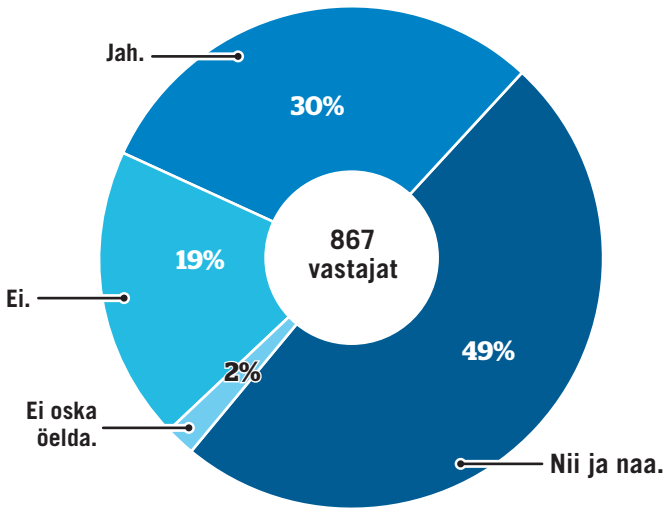

Allikas: Sakala

Me ootame

OLAV RENNO

eestlane

16. NOVEMBRIL TÄITUS 25 aastat Eesti suveräänsuse deklaratsiooni vastuvõtmisest Eesti NSV ülemnõukogus. Kuigi NSV Liidu ülemnõukogu kuulutas selle juba 10 päeva hiljem tühistatuks, jäi meie toonane riigijuht Arnold Rüütel Moskvas talutud hurjutamiste ja ähvarduste kiuste enesekindlaks, tõestades, et Eesti kõrgeima võimu, see tähendab «vabariigi» ülemnõukogu väljakuulutatud Eesti seaduste ülimuslikkus Nõukogude Liidu omade suhtes kehtib ja jääb kehtima.

Septembris 1991, üsna kohe pärast taasiseseisvumist kuulutas meie ülemnõukogu õigustühiseks kõik alates 1940. aasta juulist Eestis kehtestatud nõukogude seadused ja määrused. 1992. aasta rahvahääletusel vastuvõetud uue põhiseaduse järel tulnuks äsja valitud riigikogul ja ametisse astunud valitsusel hakata oma riiki järjekindlalt taastama.

Ehkki minu põlvkonna, toona pensionieelikute ja esimese iseseisvusperioodi lõpu koolilaste vanaisad ja vanaemad ei jõudnud Eesti omariikluse taastamist ära oodata ning meie vanemadki olid enamjaolt toonelasse sõudnud, pärisime neilt vähem või enam kindla lootuse. Hoolimata komsomolikoolitusest, iganädalastest poliittundidest ja edukalt sooritatud teadusliku kommunismi eksamist uskus rõhuv enamik nooremast generatsioonist kunagi, peaaegu sajand tagasi, Juhan Liivi väljaöeldut, et ükskord on Eesti riik!

MEENUB PALJU vaidlusi, mida Eesti riigi juhtidel tulnuks pidada kolmveerand sajandit tagasi. Enamjaolt ollakse arvamusel, et läks, kuidas läks – lõpp hea, kõik hea.

Kõigi vahenditega vastuhakkamist pooldanud teoreetikute hulk vähenes eelmisel sajandil järjest, kümned tuhanded aktiivselt nõukogulaste vastu võidelnud hääbusid Moskva võimu lootusetu ülekaalu ees. Surnutelt me küsida ei saa, ent ilmselt oleksid tuhanded tribunalis surma mõistetud ja kümned tuhanded Gulagi okastraadi taga hukkunud eestlased eelistanud langeda võitluses.

Ega seegi poleks vist päästnud ikke alla langemast, niisama kui kümnete tuhandete rindemeeste eneseohverdus, kuid Eestile oleks maailma silmis saanud osaks sama maine nagu Soomele. Eesti inimkaotus olnuks minu arvates mõlema variandi korral ühetaoline – veerand miljonit hinge.

Me ei saa eales teada, mida mõtlesid ja millele lootsid näiteks Konstantin Päts ja Johan Laidoner 1939. aasta septembris, vaikiva alistumise päevil. Igatahes pidi neil Nõukogude Liidust välja imbunud info ja kahe suurriigi vahelise salalepingu teadmise taustal olema väga vähe illusioone. Võib-olla hirmutas neid ajaloost teada olev, kuidas Vene riiki väevõimuga laiendades jäi eestlastest nii Liivi kui Põhjasõja järel vaid veerandik alles. Seekord läks rahvast «kõigest» veerandi jagu kaduma.

EESTLASTE ENAMUSE loodetud oma riigi taastamise meetmeid sätestati ja seadustati üsna visalt ning nende elluviimisega poldud kuigivõrd otsusekindlad. Mart Laari peaministritoolile viinud hüüdlauset «Plats puhtaks!» rakendati vaevaliselt ja piiratult, mistõttu juhtpositsioonile pääses või jäi ka hulk endisi «aktiviste» ning erastamisel oskasid käsi-peseb-kätt-põhimõttel rasvasemaid suutäisi ärastada senised direktorid ja muud eesotsalised. Osa tõstatatud süütegusid pandi kalevi alla või lasti aeguda.

Ka edaspidi unustasid valimised võitnud erakonnad oma lipukirja ellu viia, nagu Res Publica 2003. aasta «Vali kord!» ja Reformierakonna 2011. aasta «Võid kindel olla!». Kui hakata meenutama ahvatlevaid lubadusi, millest paljud on võetud koalitsioonilepingutesse ja neist pooltele järgmiste valimiste eel leitud täitmata jäämise «objektiivsed põhjused», läheks issanda päike enne looja, kui loendiga lõpule jõuaksime.

EESTLASED ON harukordselt palju ülekohut taluv rahvus, ent mullu tundus mõõt täis saavat. Vaevalt siiski oleks tänavale tuldud nii ägedasti, nagu oleme tihtipeale näinud lääne pool meist hoopis demokraatlikumaks ja arenenumaks peetavate riikide linnades. Meil on seni ühe või teise ebakõla või ülekohtuga mitteleppimise korral üksnes protestiplakatitega Toompeale või mõne linnavalitsuse ette tuldud. Erand oli Pronksiöö, mil rahulolematus päädis märatsemise ja rüüstamisega, kuid seal olid eestvedajad selgelt muukeelsed inimesed.

> **Eestlased on harukordselt palju ülekohut taluv rahvus, ent mullu tundus mõõt täis saavat.**

KUMMATIGI PEETI aasta eest vajalikuks kutsuda inimesed jääkeldrisse auru välja laskma. Seal tõstatati rahvakogu mõte. Sellel pidi arutatama mitme valdkonna kohta saadetavaid ettepanekuid ja esitatama nendest kaalukamad riigikogule seadustäienduste vormistamiseks.

Aprillis tuligi kokku 314 inimest juhuvaliku teel kutsutud viiesajast ning nad jõudsid analüüsida 18 küsimust, mille lahendamissoovituste polaarsus ühtis lõviosas interneti kaudu saadud kommentaaridega. Hämmastust tekitas vaid otsus, et vabariigi presidendi valimine jäägu ikka parlamendi ülesandeks, ehkki veebruariks oli tema otsevalimise vastu kogunenud tublisti alla viiendiku sellekohastest arvamustest.

Mingi kõmujutu kohaselt olevat tolle hääletuse ajal arvuti rikki läinud. Mine võta kinni, aga tulemus oli küll nagu «Pehmete ja karvaste» saates presidentide keldrist kõlanud tarkus, et rahvas ei tea midagi.

VIIMASED KUUD on meie isamaalisi inimesi painanud Eesti ja Venemaa piirilepingu allkirjastamise perspektiiv. Nimelt rikuks see mitut Eesti kehtiva põhiseaduse sätet ning eraldaks ajaloolise Setumaa ja seal säilinud soome-ugri tõugu inimesed emamaast. On ju setude esivanemad elanud seal tuhandeid aastaid, samal ajal kui slaavi hõimud jõudsid sinna vahest poolteise aastatuhande eest.

Juulis 1917 saadeti Eestimaa kubermangunõukogule Petseri linnas ja selle neljas lähivallas elanud rohkem kui 20 000 setukese nimel tungiva palvega kiri see ala Eestimaa külge liita ning Vabadussõja järel saigi see teoks. Koos Narvataguste aladega tervelt kahekümnendiku Tartu rahu järgse Eesti Vabariigi territooriumi üleandmine Vene NFSV-le 1944. aasta lõpul oli igati õigusvastane.

Muide, kuuekümnendatel aastatel üritati Petseri rajoonis paar korda koguda allkirju taasliitumiseks Eesti NSV-ga, ent need katsed summutati vangistusähvarduste saatel.

EI MAKSA LOOTA, et Venemaa suhtumine «oma põlisesse territooriumisse» leebemaks ja meie iseolemist sallivamaks muutuks. Ikka on täiel määral kehtiv kindral Nikolai Judenitši 1926. aastal kolleeg Johan Laidonerile kirjutatu, et olgu Venemaal mis tahes värvi valitsus, tema himu Baltimaade järele jääb kestma.

Kirjanik Marie Under kirjutas kunagi: «Me ootame. Ja truudust me ei murra. Nii ausam elada ja – uhkem surra.» Oma silmadega vaba riigi alguskümnendeid näinud eestlased on enamjaolt nördinud, et praegune riigikogu ja valitsus nõnda leplikult ja vastuandmisi nõudmata loobuvad oma vanaisade verega lunastatud maa-aladest ja -varadest, küsimata neid Toompeale valinud rahva arvamust. Me ootame, et Eestit uisapäisa ära ei kingitaks.

Muide, valimiseelsetes programmides ei leidu ühtki viidet selle, esialgu Venemaa tagasi lükatud piirilepingu uuendamiskavade kohta.

PRÄÄNIK

Viljandi toidupank kogus nädalavahetusel annetajate abiga 2211 ühikut toidukaupa.

PIITS

Viljandi Paalalinna kooli juures on üks ülekäiguraja märk tükk aega puudu olnud.

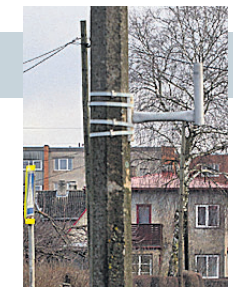

UUDISED

Toimetaja MARKO SUURMÄGI, 433 0042, sakala@ajaleht.ee

629,4

Riik plaanib tuleval aastal riigiasutuste tööjõukulude kasvuks 7,2 protsenti ehk 42,5 miljonit eurot. Tööjõukuludeks on planeeritud 629,4 miljonit eurot, tänavu oli see summa 587 miljonit eurot.

Toidupangale annetajad näitasid üles pühademeeleolu

Viljandi toidupank kogus kahes poes nädalavahetusega üle 2200 ühiku kaupa. Suure osa sellest moodustavad niisugused toidukaubad, mis aitavad abivajajatel pühade ajal suu magusaks saada.

Toidupanga Viljandi koordinaator Ülle Soolo ütles, et Männimäe Selveris ja Uku keskuse Rimis käinud inimesed annetasid nädalavahetuse kogumispäevadel 2211 ühikut toidukaupa.

«Seda on Viljandi kohta täiesti piisavalt,» kinnitas ta. «Oleme tulemusega rahul.»

Ülle Soolo rääkis, et sedapuhku andsid annetustes tooni ees ootavad pühad. Piparkooke, piparkoogitainast ja mitmesuguseid maiustusi toodi tema sõnul umbes 900 ühikut. Ühikuks nimetatakse mis tahes toidukaupa selle kaalust sõltumata.

Soolo kinnitas, et suur kogus magusat pole sugugi halb, sest jõulude ajal oodatakse seda väga ning pealegi on maiustustel pikk säilivusaeg. Ta lisas, et seekord annetas tavapärasest rohkem inimesi korraga mitu ühikut kaupa.

Möödunud nädalavahetusel olid toidukogumispäevad veel mitmel pool Eestis. Tallinna ja Pärnu toidupank korraldas päevad neljas, Tartu, Haapsalu ja Järvamaa toidupank kahes ning Põlva, Valga, Narva, Rakvere ja Jõhvi toidupank ühes kaupluses.

Suurim hulk toidukaupa annetati Tallinnas, kus nelja Rimi kaupluse peale koguti kokku ligi 15 600 ühikut kaupa. Tartus jäi koguseks umbes 6250 ning Pärnus umbes 5500 ühikut, Haapsalus aga 1723. Kõigi linnade peale kokku saadi 39 796 ühikut toidukaupa.

Toidupangad tahavad jõulukuul Eestis korraliku toiduabipakiga rõõmustada 2500 peret. (Sakala)

Eile olid ehitajate käed uue kiirabijaama juures veel tihedalt tööd täis. Ruumid avatakse pidulikult 30. detsembril kell 11, mil Viljandimaa on esimesi tunde sihtasutuse Tartu kiirabi teenindusala. ELMO RIIG

ERAKORRALINE MEDITSIIN

Kiirabi ei oota hädalisi oma tööruumidesse

RANNAR RABA
rannar.raba@ajaleht.ee

Peagi Viljandis ning selle ümbruses kiirabi osutama hakkav Tartu kiirabi puhub neil päevil kesklinnas oma vastvalminud ruumidele eluvaimu sisse. Patsiente sinna siiski hädadele leevendust otsima ei oodata.

Nagu Tartu kiirabi juhatuse esimees Ago Kõrgvee rõhutas, ei rajata Viljandi uue veetorni hoovile baasi selleks, et hakata seal erakorralise meditsiini teenust osutama, vaid selleks, et töötajatel oleks koht, kus väljakutseid oodata, ning operatiivsõidukid jõuaksid võimalikult kiiresti sihtkohta. Neil patsientidel, kes vajavad kiiret arstiabi, kuid on võimelised ise kohale minema, tuleb siirduda ikkagi haiglasse nagu seni.

Otse akna all

«Kui keegi murrab otse meie akna all jalaluu, võib ta loomulikult uksele koputada,» selgitas Ago Kõrgvee. «Aga kui abi on vaja juba kas või mõnesaja meetri kaugusel, on mõistlik ikkagi auto välja kutsuda.»

Viljandi haigla peab terviseameti korraldatud konkursi tulemuste järgi tartlastele teenuse üle andma 30. detsembri hommikul. Sama päeva ennelõunaks on kavandatud ka uue baasi pidulik avamine, mida on teiste seas lubanud oma kohalolekuga austada sotsiaalminister Hanno Pevkur.

Ligi kolm aastakümmet tagasi veetorni juurde rajatud madal hoone on viimased viis aastat olnud kasutuseta, sest seal varem tegutsenud vee-ettevõte sai endale uued ruumid Köstis paikneva reoveepuhasti kõrvale. Paari kuu eest võttis Tartu kiirabi maja rendile ning sestpeale on seda rekonstrueerinud aktsiaselts VMT Ehitus ning tema alltöövõtjad.

Tellija on ehitajaga rahul

Ago Kõrgvee sõnul on ehitaja oma ülesandega hästi hakkama saanud. Ta avaldas veendumust, et ka lähipäevadel läheb kõik plaanipäraselt ning aasta lõpuks on ka lõviosa sisustusest omale kohale seatud.

Nii Abja-Paluojal kui Suure-Jaanis jäävad inimeste tööja olmeruumid senisesse aupaika.

Hoolimata sellest, et teenust osutav asutus vahetub, teevad maakonnas kiirabitööd valdavalt samad inimesed, kes seni, sest Tartu kiirabi nõustus nad enda palgale võtma. Vajaduse korral lubatakse abijõude tuua ka mujalt.

Tartu kiirabi ostab Viljandi haiglalt ära Abja-Paluoja ja Suure-Jaani brigaadi käsutuses olevad kiirabiautod ning ühe Viljandi varuauto. Ülejäänud sõidukid võetakse sihtasutuse masinapargist. «Seda logistikat on ajalehes üsna keeruline seletada, aga selles, et asi õigel hetkel toimib, ei maksa kellelgi kahelda,» lausus juhatuse esimees.

SELGITUS

AGO KÕRGVEE, Tartu kiirabi juhatuse esimees

Abivajajat ei huvita, mis asutusest talle appi tulnud kiirabibrigaad palka saab. Talle on oluline, et teenus oleks hea kvaliteediga. Anname endast parima, et seda tagada. Autod ja inimesed on meil selleks olemas.

«Puhas mõte» esitleb valge varjundeid

MADIS JÄRVEKÜLG
madis.jarvekylg@ajaleht.ee

Teisipäeva õhtul avati Sakala keskuse jalutussaalis Viljandi gümnaasiumi õpilaste tööde näitus «Puhas mõte». Lähtudes teemast «Valge maal», on autorid leidnud ka värvilisi varjundeid.

Kunstiõpetaja Monika Mändmaa ja humanitaarsuuna õpilase Elli Kõivu looming.

Jalutussaali on üles seatud üle kahekümne teose, mille on loonud gümnaasiumi kunstiateljee vabaaine õpilased ning kunstiõpetajad Ene Runing ja Monika Mändmaa.

Sakala keskuse näituste kuraator Laineli Parrest avaldas väljapanekut avades rõõmu selle üle, et galerii on täis noori inimesi. «Kananahk tuleb ihule!» sõnas Parrest ja juhatas sisse gümnaasiumi teise aasta reaalsuuna õpilaste muusikalise luulekava. «Tavaliselt peab peol natuke ootama, enne kui saad rosina saia seest kätte, aga meil tuleb rosin kohe alguses,» lisas ta.

Raamaturoki kontserdiks tituleeritud etteastes põimisid noored ühte toiduteemalise luule ja muusika.

«Kui tahad teada, mis on Eesti köök, siis ära kuula seda, kes kamast jahub või Mulgi kapsast või hapust taarist. Mine minu vanaema juurde või mine minu ema juurde ja vaata, mis ta seal säristab.» Sellise moraaliga lõpetas Gunnar Mändmets raamaturoki etteaste.

Gümnaasiumi kunstiõpetaja Ene Runingu sõnul muutis just muusikaline luulekava näituse avamise eriliseks. «See, kuidas nad naudivad ja mõnulevad ise seda esitades, on väärtus omaette,» leidis ta.

Kuraator Laineli Parrest rääkis, et Sakala keskuse tihedas näituste graafikus leidus auk ja nii pöördus ta Ene Runingu poole. «Üks hulljulge kunstiõpetaja Viljandis õnneks on,» sõnas ta Runingule viidates.

Hulljulgus seisneb õpetaja enda selgitust mööda selles, et juba teist korda sündisid tööd alles siis, kui näitus oli juba välja kuulutatud. Nii jäi teoste valmimiseks umbes kuu aega.

«Valge maal» oli Runingu sõnul õpilastele antud lähteülesanne, kuid ühel hetkel oli vaja ka näitusele pealkiri anda.

«Laineli helistas ja tahtis, et ütleksin kohe pealkirja. Mul olid ühed õpilased parasjagu läheduses ja nendega koos hakkasime mõtlema, mis meile sobida võiks. Edasi-tagasi sõnamängudega leidsime selle pealkirja – «Puhas mõte».»

Ta lisas, et kuna gümnaasiumi noored ei ole rikutud mõttemaailmaga, sobib «Puhas mõte» ka seepärast igati hästi.

Runing ütles, et harva õnnestub teha nii temaatilist näitust. «Seal on nii inglid kui pealuu, maastikud ja isegi «Mona Lisa», aga kõigi tööde vahel jookseb ühine niit. Kust maalt kellegi silmis valge algab ja kus lõpeb? Kui valge on valge?» küsis Runing. Sakala keskuse jalutussaalis võib nendele küsimustele õpilaste loomingule toetudes vastuseid otsida 17. jaanuarini.

2 × MARKO SAARM

Teise aasta reaalsuuna õpilased avasid näituse muusikalise luulepõimikuga. Gunnar Mändmets imiteerib klarneti abiga õllejoomist.

Tuhalaane külas kolm päeva tegutsenud jõulumaa viimased külalised olid Paistu lasteaia kõige pisemad kasvandikud. Enne külamajas piparkookide ja paberkuuskede meisterdamist käisid nad õues metsloomadele süüa viimas ja jõulumuinasjuttu kuulamas. ELMO RIIG

PÜHAD

Jõulumaa pakkus lindudele toidupoolist

SIGRID KOOREP
sigrid.koorep@ajaleht.ee

Kui Paistu lasteaia lapsed olid Tuhalaane jõulumaa tarbeks metsatukka ehitatud söödaplatsile kapsad, õunad, sepiku ja pekitükid jätnud, läks vaid mõni tund ja parv linde oli koha hõivanud.

Esiti oli söötmisplats ainult jõulumaa tarvis sisse seatud, kuid nüüd võis Tuhalaane külavanem Enn Sarv rõõmustada, et see leidis tõepoolest kasutust. Ta avaldas lootust, et koha leiavad üles ka loomad, ning lisas, et viib edaspidigi sinna toidupoolist.

Kogu Paistu lasteaia jõulumaa

Et maa on lumeta, on jõulumaade valdusi mullusega võrreldes õues tublisti koomale tõmmatud või need üldse ruumidesse surutud.

«Me isegi ei mõelnud lume võimalusele, kuigi kahju on ikka, et seda ei ole,» rääkis Enn Sarv, kes koos külamaja juhataja Anneli Anijärvega Paistu lasteaialastele möödunud kolmel päeval jõulumaad korraldas.

«Lapselapsed käivad mul Paistus lasteaias ja ühel koosolekul küsiti, kas Tuhalaanes saab ühele rühmale jõulumaad teha,» jutustas Anijärv sellest, kuidas ettevõtmine teoks sai.

Kui üks rühm oli tuleku kokku leppinud, tahtsid ka teised Paistu lapsed jõulumaale.

> **Õige hobusesõit on talvel ikka saaniga. Vanker on tagavaravariant, kui loodus muud moodi ei lase.**
>
> AILI ANDERSON, Tarvastu jõulumaa korraldusmeeskonna liige

Nii käiski 52 poissi ja tüdrukut vana tare ees jõulumuinasjuttu kuulamas, kuuske ehtimas ja metsloomadele süüa viimas.

Lumenappus takistas saanisõitu

Kui oleks lund olnud, oleks jõulumaa väliosa saanud Enn Sarve ütlemist mööda veelgi huvitavamaks muuta. «Söödaplatsile oleks saanud minna suuskadel või kelguga,» tõi ta näiteks.

Kui Tuhalaanes nähti musta maad juba ette, siis detsembri lumisematel päevadel avatud jõulumaadel loodeti, et valge kirme aitab jõulutunde tekkimisele kaasa.

Tarvastus jõulumaad korraldanud Aili Anderson märkis, et seal läks tegelikult isegi hästi, sest esimesel päeval oli õrn lumekord maas. Ent sellegipoolest tuli hobune saani asemel vankri ette rakendada.

«Õige hobusesõit on talvel ikka saaniga. Vanker on tagavaravariant, kui loodus muud moodi ei lase,» ütles Anderson. Ta lisas, et üldiselt ei pidanud korraldajad vähese lume tõttu plaane ümber tegema.

Pilistvere külas rikkus lumenappus samuti jõulumaa saanisõidu. «Ilm oli kehv ja sel aastal oli õues nulliring,» sõnas Pille-Riin Pregel Kalmus, kes oli üks sealse jõulumaa korraldajatest.

Plaanis oli möödunud vastlapäevaks vanadest mööblitükkidest meisterdatud saani ette rakendada XXI sajandi hobune ATV ja siis sellega lumes rallida, aga päev enne jõulumaa avamist sulas viimnegi lumekiht ära.

«Me oleme alati välja kuulutanud, et ainult lumeanni korral on õueosa,» täpsustas Pregel Kalmus ja rääkis, et kui mullu osteti juurde tubaseid dekoratsioone, siis tänavu loodeti, et saab jõulumaad väljastpoolt arendada. «Aga mitte midagi ei tulnud välja,» nentis ta.

Siiski jõulumaa palju ei kannatanud. Sees sai näiteks šokolaadist lusikakomme valmistada, martsipanist maiustusi voolida, paberirullikunsti katsetada ning pingviinide, põdra ja karuga mürada.

Ugala juht selgub kuu aja pärast

Ugala teatri uue juhi valimisel jäi pärast esimest vooru sõelale kaks kandidaati, kes peavad koostama põhjaliku tegevuskava ning seda kuu aja pärast nõukogule esitlema.

Õigeks ajaks laekus seitse avaldust ning teisipäeval kultuuriministeeriumis peetud nõukogu koosolekul vesteldi kohataotlejatega.

«Meil on nüüd kaks head kandidaati, aga võtsime otsustamiseks aja maha ning koguneme uuesti 17. jaanuaril,» selgitas Ugala nõukogu esimees Kalle Jents.

Kahe sõelale jäänud töölesoovija nime Jents ei avaldanud, kuid kinnitas, et mõlemad on tihedalt Viljandiga seotud. «See oli nende puhul kindlasti suur pluss,» lisas ta.

Mõlemale teatrijuhiks pürgijale anti volitus kohtuda kollektiiviga ning seejärel oodatakse neilt põhjalikku tegevuskava. Uus direktor peab järgmistel aastatel hakkama saama Ugala igapäevase töö korraldamisega ning juhtima ka hoone ümberehitust.

Järgmisel aastal algab hoone kapitaalremondi projekteerimine ning ehituseni on valitsusel kavas jõuda 2015. aastal.

Ugala praegune juhatuse esimees Heiti Pakk sai ametisse aasta tagasi, ent otsustas nüüd lahkuda, sest leidis, et pole suutnud oma eesmärki täita. (Sakala)

Puuetega inimeste abistamine koondub uude hoonesse

ÜLLAR PRIKS
yllar.priks@ajaleht.ee

Mittetulundusühing Töötoad hakkab renoveerima Uus tänav 14 maja, et seada selle katuse all sisse puuetega inimeste töötoad ja päevakeskus.

Viljandi linnavalitsuse sotsiaalameti juhataja Livia Kase sõnul on tegu asutusega, mida rahastab sotsiaalkindlustusamet. «Abistatakse maakonna inimesi, kellel on rehabilitatsiooniplaanis ette nähtud toetatud töötamise teenus,» selgitas Kask. Praegu käivad puuetega inimesed koos ning teevad juhendajate käe all oma tervislikule seisundile sobilikku tööd Leola tänav 12a maja keldrikorrusel.

Sotsiaalameti juhi sõnul peetakse omavahel pidevalt sidet. «Kui on olnud abi vaja, oleme aidanud nii tegevustoetuse kui nõuga.»

Mittetulundusühingu Töötoad juhataja Mati Tuuksami ütlemist mööda tuleb hoone kõigepealt põhjalikult remontida. «Praegu on maja suhteliselt kehvas seisus. Tuleb vahetada katus, teha korda küttesüsteemid ning renoveerida fassaad.»

Milline ehitusfirma töö ette võtab ja kui kalliks see läheb, pole Tuuksami sõnutsi veel teada. «Sain täna linnavalitsuselt kätte projekteerimistingimused ja reedel kohtun projekteerijaga,» selgitas ta.

Esimesed läbirääkimised on siiski juba peetud. «Eks lõplikud summad sõltu ju ehitustingimustest ja projektist,» lausus Tuuksam. Tema ütlemist mööda on plaanis hoone hoovipoolsesse külge teha juurdeehitis.

Töödega loodetakse ühele poole saada järgmise aasta oktoobriks. Lisaks töötubadele kavandatakse uuele pinnale päevakeskust, kus psüühikahäirega täiskasvanud hakkaksid saama tuge igapäevaeluga toimetulekuks.

Erivajadustega inimesi nõustatakse näiteks toiduvalmistamises ning õpetatakse rahaga ümber käima. Tuuksami meelest on hädavajalik eri teenused ühe katuse alla tuua. Nii saaksid päevakeskusse tulevad kliendid täpsema pildi toetatud töötamise teenusest.

«Teisalt saavad töötamise toetamisel olevad kliendid päevakeskuse ruumes aegajalt puhata,» lisas Tuuksam. Leola tänaval on tema mäletamist mööda tegutsetud kümmekond aastat.

Esialgu oodatakse päevakeskusesse 10–15 klienti, aga perspektiivis võiks see arv küündida isegi neljakümneni. Tulevikuplaanide osaks on ka suurem hulk töötajaid. Praegu on ühingu juhi andmeil ametis viis tegevusjuhendajat.

Uuel tänaval asuvat hoonet ootab kõigepealt ees põhjalik remont.

Valitsus tõstab täna õpetajate alampalka

Haridusministeerium esitab täna valitsusele ettepaneku kehtestada õpetaja töötasu alammääraks ehk miinimumpalgaks 800 eurot. Valitsusel on selleks poliitiline kokkulepe.

Seni olid õpetajate töötasu alammäärad kehtestatud ametijärkude järgi. Tänavu oli pedagoogi miinimumpalk 715 eurot. Uue kavaga kehtestatakse üks palga alammäär kõikidele õpetajatele. Seega tõuseb õpetaja töötasu alammäär 12 protsenti.

Otsus ei tähenda aga palgatõusu sugugi kõigile pedagoogidele, vaid garanteerib selle vaid neile õpetajatele, kelle palk on praegu alla 800 euro. Uued alammäärad kehtivad järgmise aasta 1. jaanuarist. (Sakala)

Suure-Jaani lasteaia lapsed tegid teisipäeval raamatukogust vabanenud ruumides jõuluesinemiseks proovi. 2 × MARKO SAARM

EHITUSTÖÖD

Suure-Jaani lasteaed saab sõimerühma

EGON VALDARU
egon.valdaru@ajaleht.ee

Tuleva aasta septembriks asutatakse Suure-Jaani lasteaias sõimerühm, millest on linnas aastaid puudust tuntud.

Eri võimalusi vaagides otsustas vallavalitsus sõimele ruumi teha omaenda majas, kus töötab ka lasteaed. Et lasteaiale rohkem ruumi teha, koliti haldushoonest ära raamatukogu.

Järgmise aasta suurim investeering

«Meie järgmise aasta suurima investeeringuna on sõimerühma loomiseks eelarvesse kavandatud ligikaudu 140 000 eurot valla raha,» sõnas Suure-Jaani vallavanem Tõnu Aavasalu.

Seaduse järgi on alla kolmeaastastele lastele mõeldud sõimerühmas 14 kohta ja hoolekogu ettepanekuga võib lisanduda kaks kohta. Esialgu ei ole kindel, kas sõimerühm tuleb senise raamatukogu ruumidesse või garaažiossa, nagu oli kavandatud eelprojektiga.

Rõõmu on lasteaial endise raamatukogu ruumidest siiski: praegu on need kasutusel muusika- ja võimlemissaalina. Teisipäeval tegi seal punaste pääkapikumütside välkudes jõuluesinemiseks proove Sipsiku lasteaia vanem rühm.

«Seni olid meil sportimiseks ja huvitegevuseks keldrikorruse ruumid, kus nappis õhku,» rääkis lasteaia juhataja Tiiu Savelli. «Siin on märksa avaram ja mõnusam.»

Tõnu Aavasalu sõnutsi on vallas laste sünd tõusujoones, nelja aasta taguselt 50 lapselt on see tänavu kerkinud 60-le. Praegu käib Suure-Jaani lasteaias 40, Kõidamal 30, Sürgaveres 20 ja Vastemõisas 30 last.

«Kõikjal on lapsi järjekorras. Oleme maksnud kinni ka Viljandi eralasteaias käivate laste tasu,» sõnas vallavanem.

Praegu on valla ainus sõimerühm Olustveres, kus käib ka Suure-Jaani lapsi.

Raamatukogu kolis Kondase vaimuga majja

Raamatukogule leiti uus kodu järve ja lauluväljaku naabruses asuvas Kondase majas. 1940. aastal koolijuht Paul Kondase juhatusel haridustemp-

Kultuurimajas on raamatukogul ilusad ja hubased ruumid.

liks ehitatud hoone on kasutusel kultuurimajana.

Selle esimese korruse ruumide remontimiseks tuli 195 000 eurot valla enda kaukast, 57 000 euroga toetas ettevõtmist ettevõtluse arendamise sihtasutuse regionaalsete investeeringute meetmete programm. Põhjalike tööde käigus vahetati aknad, paigaldati põrandasoojustus, korrastati hügieeniruumid ja viidi hoone maaküttele.

Suure-Jaani raamatukogu juhataja Piret Luubi meelest on uus paik lugemisvarale igati sobilik. «Majas on midagi seletamatut mõnusat ja müstilist, tundub, et selles on vana Kondase enese helge vaim. Vallamaja ruumidega võrreldes on siin ilusam, hubasem ja avaram,» rääkis raamatukogu juhataja.

Kui varem hoiti suurt osa raamatukogu fondist keldrikorrusel, siis nüüd mahub kogu lugemisvara saalidesse. «Kui korda tehtaks ka teine ning keldrikorrus kohviku- ja kaminaruumiga, muutuks paik veel hubasemaks. Siis saaks korraldada näiteks kohtumisõhtuid kirjanikega,» sõnas juhataja.

Kunstnik jagab vaatajatele sahtlisaladusi

Kondase keskuses on avatud Eero Ijavoineni näitus «Halli Proua sahtliunenäod».

Kunstniku enda selgituste kohaselt töötab Hall Proua N riigi X ametis vaneminspektorina. Päeval ta inspekteerib, modereerib, kalkuleerib, tolereerib, kureerib, restruktureerib, minimeerib ja maksimeerib ja nii edasi. Proual on mapp, läpp ja kirjutuslaud.

Proua lauasahtlites valitseb aga pilkane pimedus ja seal sünnivad unenäod, värvilised ja pisut närvilised.

Proua ööelu on hoopis midagi muud kui tema tööelu.

Eero Ijavoinen hankis oma sõnul endale mõni aasta tagasi digitaalse unenäopüüdja. Tänu sellele saavad nüüd ka näitusekülastajad proua unedes kõndida.

Väljapanekut saab Kondase keskuses vaadata 28. jaanuarini. (Sakala)

ELMO RIIG

Eero Ijavoinen jättis lisaks Halli Proua näitusele Kondases käijatele uudistada oma pildialbumid.

MULGI UUDISE

Ummulin tuleve jõulu mulgi muudu

Ummuli rahvas ihenotsan vallavanembe Enn Mihailovige om võttan oma süämeasjas mede jõulukombit raasike rohkemb mulgiperätses tetä. Nende uut muudu jõuluvanal ek MulgiPikul ei ole sellän mitte Coca-Cola virma reklaamist peri punane palit, vaid peris õige Mulgi kuub. MulgiPiku mõtlive vällä Ummuli naise Kersti Sirel ja Maire Riit.

Uhke Mulgi kuvvege jõulumiis võip ju sama äste jõulurõõmu tuvva ja om peris mede ende oma. Musta kuvvege jõulumiis om joba kuulsas saanu nii kodukandin ku masintikandide abige kogundi vällämaal. Vallavanemb usup, et mõne aaste peräst tulep kigi Mulgimaa laste manu just siande jõulutaat ja punatse kuvvege miis om unetet.

Ummuli mõisa puiestii pääl puuosse küllen võip nätä mulgimustreliste vineerist labakinnaste rivi, mille teive Külli Starke käe all valmis

ENN MIHAILOV

Mulgi kuvvege jõulumiis

Ummuli käsitüüringi naise ja priitahtliku. Ummuli valla kultuurijuht Anne Pai ütel Mulgi uudistele, et nende suuv om, et edespidi võis nii kinda rännäte tõistese Mulgimaa kantese kah ja olla ürjätuses mulgi kultuurivahetusele.

Lätlise kirjutive August Kitzbergist raamatu

Novembrekuu lõpun olli Lätimaal Kalkunen rahvusvaheline konverents eestikiilse pääliskirjage «Kalkune inimese ja sündmuse». Sellest võtt osa kah Kitzbergi sõprade seltsi juhatus. Üits ettekanne olli sääl kah Kitzbergi aus ja sõnavõtten märgiti ärä sedä aiga, ku Kitzberg elli Kalkunen, sii olli 1894–1898.

Eestin olli kunagi aig, ku vallakirjuteje ametin olejide käest nõuti vene keele mõistmist. August Kitzberg olli kolme valla, Püügle, Polli ja Karksi kirjuteje ja kohtunotar. Temä pidi vene keele peräst tüült ärä mineme.

Kohaliku mõisniku sokutive ta Riiga tüüle. Temäst sai pärmi- ja piiretusevabriku raamatupidaje. Lätliste abige sai leib lavva pääle ja eluasemes üürituba. Kalkunen eläden võtt Kitzberg osa seltse tüüst, kirjut elämisest Kalkunen ja avit lätlisi rahvaeepuse rükmise man.

2013. aastel andsive lätlise vällä kah raamatu «August Kitzberg Kalkunis: kirjaniku 155. sünniaasta mälestuseks». Välläandai olli Daugavpilsi ülikooli latgali aaluu uurmise instituut. Lätikiilsest raamatust saap lugede mede kirjamihe elust ja tüüst Lätimaal.

Rita Täksi tõlkmise abige saive lätlise täädmisi «Üte vana «tuuletallaja» nuurpõlve mälestuste» raamatust. Pääle selle olli neil viil abis Jaan Eilarti uurmisetüü Kitzbergi elust Lätimaal. Enne ollive Lätlise joba tuttave «Maimu» ja «Libahundige». Tänavaaste käisive lätlise oma koduuurjide ja rovessuridege kah uvireisil Karksi vallan Kitzbergige seot paiku pääl.

Kitzbergi sõprade seltsi iistvedäi Asta Jaaksoo ütel, et konverents olli äste kõrraldet ja vastuvõtt süämlik, a mõtleme panni sii, et Kitzberg elli Lätimaal Kalkunen pallald viis aastet, aga lätlise oiave tedä nõnda au sihen. «Meil, kus Kitzberg om perändkultuuri varasalve täitan eluaig, ei ole tedä riigi puult küll sedäviisi austet. Temä vaimuperändus om jäet pallalt Kitzbergi sõprade seltsi priitahtlike oida,» tund Jaaksoo muret.

Mulke seltsi uvve välläande

Mulke seltsil om valmis saanu kaits uut välläannet. 23. «Mulke Almanakin» om juttu nii Pärnu kogukonna kõrraldet Halliste kihelkonna päeväst ku Tartu kogukonna kokku säet kultuuripäeväst Mooste mõisan.

Tääda saap kah perimusaaste saavutustest Mulgimaal, Eesti kultuuriseltse ühenduse suvepeost ja seminarist «Seltsitegevuse arengust välismaal» ning mulgi kultuuri instituudi tegemistest. Pääle selle meenutusi Seto päevest, armsit kodukandilugusit tublidest mulkest, mälestusi kooliaast ja õnnesuuvmist auväärt inimestel, kel ümärik tähtpäev.

Valmis om kah raamat «Halliste kihelkonnapäevad 18. mai 2013». Sääl om ulka päeväpilte ja meenutusi mulke seltsi Halliste kihelkonna kultuuripäevä sündmustest: meenutustepengi vallategemisest, Halliste kirikun ja koolimaja käimisest ja muud.

Välläandit saap osta mulkide seltsist.

Mulgikeelsed uudised on Sakalas kaks korda kuus. Rubriiki toimetab Kristi Ilves Tarvastu kandist.

DELUX DREAMS

PARGI t 3
R kella 11-17 ja L kella 9-14

TEHASE VÄLJAMÜÜK

SOODUSHINNAGA VOODIPESU hind alates 9,90 €

KAUPLUSES SAAB OSALEDA MUUSIKAPADJA LOOSIMISES!

SOODUSHINNAGA VISKOPADJAD 19,90€

SOODUSHINNAGA MUUSIKAPADI 29,90€

www.facebook.com/DeluxViljandi

Liisa poes

Tallinna tn 11 • tel 433 4480
E kl 10–16
T, K, N, R kl 10–18
L kl 10–15

KÕIK NAISTE KOSTÜÜMID, PLUUSID, DŽEMPRID JA SEELIKUD
20.–21. detsembril
30% SOODSAMALT

Tule osta, üllatu!

HEA METSAOMANIK!

OSTAME
KUUSEPALKE
PÄRNU SADAMAS ja
KUNDA SADAMAS.
Diameeter alates 12 cm.

Lauri Uibopuu,
tel 503 2050
lauri@artiston.ee
ARTISTON

AASTA KESKKONNASÕBRALIKU ETTEVÕTTE AUHINNAD OOTAVAD OMANIKKU!

Keskkonnaministeerium kutsub üles osalema aasta keskkonnasõbraliku ettevõtte konkursil

Tule osale konkursil ise või soovita meile kandidaate!

Konkursi võitjatele auhinnad ja keskkonnamärgise kasutamise õigus

Keskkonnasõbraliku ettevõtte auhinnale kandideerimine **10. jaanuarini 2014**

Võitjad kuulutatakse välja pidulikul vastuvõtul 2014. aasta jaanuaris

Lisainfo www.envir.ee/keskkonnategu või e-postil keskkonnategu@envir.ee või telefonil 626 0750

BIO CERAMIX® PENSOFAL® Thinks for you every day!

PANNID ja POTID

Ahju kuumakindlad klaaskaaned

- Temperatuurikindlus kuni 300 C°
- KÕIK PLIIDITÜÜBID: gaas, puu, elekter, keraamika + induktsioon

E-post estbrita@online.ee
Jae ja hulgimüük: Punane 50, Tallinn
Tel 626 4873

Renlog

Raieõiguste ja metsakinnistute ost.
Tel 517 4303,
argo@renlog.ee,

www.renlog.ee

Käes on jõuluaeg!

Beebipood
Tartu tn 4, Viljandi

KÕIK KAUBAD kuni 20%

22. ja 24. dets avatud 10–14

SIMPLY CLEVER

ŠKODA

86 hj bensiinimootor, 5-k. manuaal, pagasiruumi maht 590 – 1580 l. Kuumakse 178 €

Hinnas 15 680 € sisaldub: tehase alarm • elektrooniline juhitavuskontroll ESC • 7 turvapatja • soojendusega klaasipesuri düüsid • ISOFIX lapseistme kinnitusaasad • nelja kodaraga nahkkattega tool • elektrilised küljepeeglid • elektrilised aknatõstukid ees • esiistmete soojendus • pardakompuuter • püsikiirushoidik • kiirustundlik roolivõimendi • konditsioneer • CD/MP3 raadio ja 8 kõlarit • 16" valuveljed ... ja palju muud!

Moller Auto Viljandi OÜ
Viljandi, Tallinna mnt 45
Telefon: 4355 340
viljandi@skoda.ee
www.skoda.ee

ŠKODA Eesti mobiilirakendus
Saadaval App Store'is
facebook.com/skodaeesti

Autoliisingu krediidikulukuse määr on 2,67% aastas järgmistel näidistingimustel: vara hind 15 680 € (sisaldab käibemaksu), aastane intressimäär 1,99% + 6 kuu Euribor, lepingutasu 223 €, periood 60 kuud, sissemakse 15%, jääkväärtus 25%. Tutvu finantseerimise tingimustega www.seb.ee/liising, vajadusel konsulteeri pangakontoris.

PAKKUMISED KÕIKIDES RIMI HÜPERMARKETITES

SOOVI MIDAGI HEAD!

Rimi

Pakkumised kehtivad
18.12 – 31.12.2013 kõikides Rimi hüpermarketites
või kuni kaupa jätkub

Rakvere ahjupraed
Все жаркое от Rakvere

Talleggi ahjukanad

Kõik Selection by Rimi tooted

Kõik jõulukaunistused

4,69
-41%
~~7.90~~

Kohv Mövenpick, 500 g
9.38/kg
v.a. Viljandi ja Magistrali Rimi

0,69
+pant 0.08

Tähelepanu! Tegemist on alkoholiga. Alkohol võib kahjustada teie tervist.

Õlu Saku Porter, 6,9%, 50 cl
1.38/l

12,99

Tähelepanu! Tegemist on alkoholiga. Alkohol võib kahjustada teie tervist.

Brändi Torres 10 Years Brandy, 38%, 70 cl
18.56/l

NÄDALALÕPP 18.-22.12

KÕIK MÄNGUASJAD V.A. LEGOD - 30%

SOOVI MIDAGI HEAD

Füüsal , kg

Aromaatne ning maitselt natukene hapukas. Süüakse tervelt koos seemnetega nii värskelt kui ka kuivatatult.
Kasutatakse puuviljasalatites, moosides, magustoitudes, dekoratiivelemendina ning sobib hästi juustu kõrvale.

Litši, kg

Litši viljaliha on mahlane ja magus ning meenutab veidi viinamarja. Küpsed viljad on punakaspruuni värvi. Enne söömist koori vili ning eelmalda kivid.
Säilitamine: 2-6°C.
Kasutatakse eksootilistes puuviljasalatites.

Kääbusapelsin ehk kumkvaat ehk kinkan, kg

kääbusapelsin on 2-5cm suurune ning kaetud söödava koorega. Viljaliha on hapukasmagusa, tugevalt vürtsika apelsinimaitsega. Süüakse tervelt koos koorega. Enne tarvitamist kasta 20 sekundiks kuuma vette, seejärel hoida veidi külmas vees, et kest pehmeneks. Maitsvam, kui seda enne söömist käte vahel veeretada, kuna nii vabanevad koores olevad eeterlikud õlid.
Kasutatakse ka puuviljasalatites, dessertides, kondiitritoodetes, boolides ning kaunistusena. Vali koorekahjustusteta tugevad ja läikivad viljad. Säilib toatemperatuuril 5-6 päeva ning külmkapis 4-6c juures kuni 3 nädalat.

Passion ehk Granadill, kg

Kollane viljaliha on mahlane, magushapu, aromaatne ning värskendav, meenutades korraga nii ananassi, maasikat kui ka apelsini.
Ostes vali kortsunud koorega rasked viljad. Sile koor on toore vilja tunnus.
Viljaliha on sültja tekstuuriga.
Nipp: kõige mugavam on passionit süüa lusikaga otse koorest.

Rimi Hypermarket

PARIM JÕULUTOODE

TALLINNA TOIDUMESS JÕULUTOODE ~2013~

PARIM VERIVORST ~2013~ JÕULUTOODE

1,45 ~~1,85~~

-22%

Maks & Moorits Tooma verivorstikesed lambasooles, 300 g
4.83/kg

PARIM JÕULUVORST ~2013~ JÕULUTOODE

2,05 ~~2,39~~

Uvic sealiha-kartulivorstikesed, 500 g
4.10/kg

PARIM SÜLT ~2013~ JÕULUTOODE

1,69 ~~2,19~~

-23%

Saaremaa sült linnulihast, 300 g
5.63/kg

0,79 ~~0,99~~

-20%

Kodune pasteet, 180 g
4.39/l

PARIM PASTEET ~2013~ JÕULUTOODE

3,59 ~~4,29~~

Nõu liharullid juustuga, 530 g
6.77/kg

PARIM JÕULUPRAAD ~2013~ JÕULUTOODE

2,19 ~~2,79~~

-22%

Maks & Moorits Pühajärve täissuitsuvorst, 240 g
9.13/kg

PARIM ÜLLATUS-TOODE ~2013~ JÕULUTOODE

PARIM JÕULUSAI ~2013~ JÕULUTOODE

2,15 ~~2,69~~

-20%

Hagari jõulustritsel, 380 g
5.66/kg

0,95 ~~1,19~~

-20%

Šokolaadileivake, 210 g
4.52/kg

PARIM JÕULULEIB ~2013~ JÕULUTOODE

IGA KÖÖK VAJAB ÜHT SISUKAT KOKARAAMATUT!

Praktiline ja põhjalik kokaraamat "Koduköögi Meistriklass" sisaldab ligi paarsada ajakirja Toit ja Trend viimaste aastate paremat retsepti, lisaks hulganisti koduseks köögitööks vajalikke teadmisi, nõuandeid ja nippe.

PARIM JÕULUKINK!
HIND 14.90€
Rimi kliendikaardiga vaid
9.90€

Mida siit leiab:

- Ligi paarsada töökindlat, korduvalt läbiproovitud argi- ja pidupäeva-retsepti võileibadest jäätisteni, pirukatest pidulike tortideni.
- Hulganisti inspireerivaid magustoiduretsepte, kooke ja magusaid küpsetisi.
- Põhitainaste tegemisõpetused.
- Praktilisi nõuandeid kalade puhastamiseks ja fileerimiseks, erinevate lihade toiduks kasutamiseks, kurkide hapendamiseks, pärmitaina, koduse majoneesi ja kooreta keedetud munade tegemiseks ning palju muid igapäevaseks köögitööks vajalikke teadmisi.
- Juhtnööre vähetuntud ja eksootiliste toiduainete kasutamiseks.
- Tabeleid toiduainete mahu ja kaalu vahekordade, vajaminevate toidukoguste ning puu- ja köögiviljade keskmiste kaalude arvutamiseks, samuti mõõtühikute teisendamiseks.

RIMI TÄIDAB IGA PÄEV ÜHE SOOVI!

Kampaanias osalemiseks:

- Tee vähemalt 10€ ost Rimi kauplusest
- Jäta ostutšekk alles ning registreeru Rimi kodulehel www.rimi.ee/kingitus
- Soovitud kingitus peab olema müügil Rimi kaupluses ning selle maksumus võib ulatuda kuni 70 euroni.
- Kampaania kestab 18.12.2013 - 31.12.2013. Täpsemad reeglid: www.rimi.ee/kingitus

Piltidel on illustreeriv tähendus! vaata ka www.rimi.ee

Kliendikeskus 24h
+372 6 056 333

Rimi

TEEMAD

Toimetaja RANNAR RABA, 433 0051, rannar.raba@ajaleht.ee

0,7

Statistikaameti teatel kasvas Eesti sisemajanduse kogutoodang tänavu kolmandas kvartalis eelmise aasta sama ajaga võrreldes 0,7 protsenti.

POSTMASU

Ettevõtja vastutus aina kasvab

SILVI LUKJANOV
sakala@ajaleht.ee

Kaubandus-tööstuskoja peadirektori Mait Paltsi sõnul tõotavad praegused majandusprognoosid keerulise aja jätkumist, eeskätt väikeettevõtjatele. «Olge tublid ja pidage vastu, sest kergemaks lähemas tulevikus ei lähe,» ütleb ta.

Mait Palts, kuidas te iseloomustate praegust seisu Eesti ettevõtluses?
Midagi ei juhtu iseenesest. Tuleb osata märke lugeda ja tegevust aina teadlikumalt kavandada. Ühiskonna ootused ettevõtetele on muutunud. Neilt oodatakse lisandväärtust. See tähendab, et ettevõtlus peab riigile suuremat tulu tooma.

Ettevõtjal tuleb esimesest hetkest alates vaadata kaugemale, kui on kodukoht, ümberkaudne piirkond, Eesti, isegi lähiriik. Samas jäävad naaberriigid meie suurimateks kaubanduspartneriteks.

Ettevõtjad, kes on vaadanud Ameerika ja Aasia poole, teevad edusamme. See peaks innustama teisigi. Tuleb mõtelda laiemale turule ja ekspordile, ainult nii saab ettevõte kasvada.

Oma inimesed vajavad toitmist ja teenindamist, kuid üha rohkem tuleb mõelda käibe suurendamisele ja raha saab juurde kaugemalt.

Kuidas?
Ega see tõepoolest maas vedele. Riigis saavad ettevõtjad kõrgemat palka maksta tööd ümber korraldades või siseturul kallimalt müües. Lisandväärtus ehk lisaraha tekib uusi turge otsides. Ega siin muud olegi. Valmis retsepti meil pakkuda pole, kuid komponente küll.

Tänavu oleme viinud ettevõtjaid mitmesse välisriiki ja aidanud kontakte luua. Ettevõtjad oskavad seda hinnata.

Kuivõrd on võimalik leida välisturgu tänapäevaste suhtlusvõrgustike, näiteks Facebooki kaudu?
See on kindlasti võimalik. Sotsiaalmeedia tähtsus on järjest kasvamas. Väga paljud ärimudelid on interneti peale rajatudki. Facebook on väljakutse ka turundus- ja reklaamisektorile, sest tavameetodid enam ei tööta.

Aina olulisemaks muutub see nooremale elanikkonnale tooteid ja teenuseid pakkudes. Eriti tähelepanelik peab olema negatiivsete kommentaaride puhul. Kui neil pole kõrval ettevõtja selgitust, võib mõju olla ulatuslik ja isegi hukatuslik.

Öelge oma kogemustest, millega meie väikeettevõtjaid välisturgudele oodatakse.
Viimasel ajal just puidutoodetega. Edukalt on läinud puitmajade ja puitdetailide tootjatel. Toiduvaldkonnas on eksport samuti suurenenud, eriti piimatoodete oma. Kindlasti kasvab veelgi mahetoodete osa, mis räägib meie kui väikeriigi tootmise kasuks.

Oleme suutnud lähiturgude kõrval aina rohkem müüa ka Aasiasse. Loodame, et edaspidi õnnestub veelgi paremini müük seal, kus on palju rahvast, palju tarbijaid.

Millised on teie hinnangul Eesti majandussuhted Venemaaga?
Sinna eksportides on riske rohkem kui näiteks Aasia riikide puhul. Nendega tuleb lihtsalt arvestada.

Venemaal on tarbijate hulk võimas ja nad asuvad meist ikkagi ainult tuhande kilomeetri raadiuses ehk maailma mõistes siinsamas.

Kuidas saab ettevõtja tõsta töötasu ning investeerida kohe ja praegu?
Ühiskonna surve, et töötasu tõstetaks, on tugev ja see on mõistetav. Küsimus on aga, kust selleks raha saada. Ega üleöö saagi midagi.

Konkurentsis püsimiseks on palju ära tehtud ning lähiaastad on hästi olulised, kas ja kuivõrd suudame liikuda uuele, kõrgemale tasemele.

Suurt majanduskasvu lähiajal oodata pole – tuleb rahul olla, et oleme 2008. aastasse tagasi jõudnud. Järgmise aasta majanduskasvu prognoosid jäävad kolme protsendi juurde ja lähema kümne aasta jooksul ei ole ilmselt tulemas sellist majanduskasvu, nagu oli enne kriisi.

Mait Palts

Peame pingsalt jälgima, mis lähiriikides sünnib. Näiteks kuidas Soome ja Rootsi on asunud heaoluühiskonnale omast sotsiaalkaitsesüsteemi muutma. Sealsed ettevõtjad näevad juba praegu, et riik ei suuda enam harjumuspärast heaolu tagada. Lihtsalt pole võimalik säilitada meetmeid, mis toimisid aastaid tänu kiirele majanduskasvule ning kallitele tootmissektoritele, nagu elektroonika, puit ja paber, mille osa on kahanenud või mis on riigist hoopis välja kolinud.

Põhjamaine tarkus ütleb, et riigi võlakoormus ei saa ülemäära kasvada ega paisuda, nagu on pikka aega Lõuna-Euroopas aktsepteeritud. On mõistetav, et räägitakse vajadusest tõsta pensioniiga ja otsitakse variante, kuidas leiaksid rakendust erivajadustega inimesed.

Riigieelarves on suured sotsiaalkaitsekulud, mis kasvavad iga aastaga, ja see teeb väga murelikuks. Kas veame väikese rahvana välja?

Maksumaksjaid jääb aina vähemaks.
Jah, tööjõud ja palgasurve on esmaküsimused igas sektoris. Ammu on teada, et Eestisse on vaja juurde kõrgelt kvalifitseeritud tööjõudu. Samas peame analüüsima, mis saab vähetasuvatest töökohtadest. Ka nende tarvis napib inimesi, kuid kõik tööd on vajalikud. Peab ju ka koristama, lund lükkama ja prügi vedama. Ei saa arvestada, et robotid tulevad neid töid tegema.

Meie seadusandlus ei toeta projektipõhist töötamist, sest tuleme süsteemist, kus oli tavaline olla ühes kohas elu lõpuni. Kuid ka elukestva õppe põhimõte ergutab inimesi arenema, ümber õppima. Nii saabki rohkem kaasata pensionieas inimesi, kes tahavad tööd teha ja on võimelised seda tegema, samuti puuetega inimesi. Tihtipeale on nende oskused paremad kui noortel, kes koolist tulevad.

Kas ettevõtjad peaksid hakkama rohkem häält tõstma nende teenitud raha kasutamise asjus?
Ettevõtjatel tasub endalt küsida, millist riiki suudame üleval pidada ja milliseid avalikke teenuseid eeldame riigilt, kohalikelt omavalitsustelt.

Viimase kümne aasta statistika näitab, et vähenenud on avaliku teenuse pakkujate ehk politsei, piirivalve, päästjate ja meditsiinitöötajate hulk ning suurenenud poliitika kujundamise ja avaliku halduse töötajate ehk poliitikute hulk.

Tasub küsida, kumba rohkem vajame, ja vajalikuma arengut toetada. Me pole riik, kes toodaks naftat või kel on maavarasid, et suudaksime kõiki üleval pidada. Peaks mõtlema, kuidas raha paremini kasutades hakkama saame.

See pole ainult ettevõtjate, vaid kõigi maksumaksjate küsimus, mis teenust me oma raha eest tahame. Inimesed peavad mõistma, kui palju nad omateenitud tulu riigikassasse panevad, ja oskama suurusjärku hinnates ka rohkem riigilt nõuda. Maksu- ja tolliameti lehelt on näha, kui palju on tööandja igaühe eest riigile maksnud. Kuid paljud seda meist aga teavad?

Kiratsev majandus seab ühiskonna silmitsi küsimusega, kust leida raha, säilitamaks harjumuspäraseid sotsiaalseid hüvesid. Nii räägitakse aina enam vajadusest kergitada vanaduspensioni iga ja asetada ettevõtjate turjale veelgi suurem maksukoorem.

ELMO RIIG

TOIT

Piim on igas eas inimesele üliväärtuslik

TIINA SARV
tiina.sarv@ajaleht.ee

Kuulnud kõikvõimalikke teooriaid selle kohta, et piima tarbimine on täiskasvanud inimestele kahjulik, ja leidnud konservikarbilt, et toode sisaldab eriti ohtlike ainete hulka liigitatud E211, on põhjust nõu küsida teadlaselt.

Üks inimene, kes on toiduainete tootmise ja mõjuga organismile hästi kursis, on Tallinna tehnikaülikooli toiduainete instituudi vanemteadur Signe Adamberg.

Signe Adamberg, kui palju piimatooteid peaks täiskasvanud inimene päevas tarbima?
Piim on üks väheseid toite, mille loodus on söömiseks sünteesinud. Selles sisalduvad sobivas vahekorras peaaegu kõik kasvuks vajalikud toitained. Neist on kõige olulisemad täisväärtuslikud valgud, rasvad ja mineraalained. Lisaks leidub piimas hulgaliselt mikrotoitaineid, mille kõigi täpseid funktsioone ei pruugita tänapäeval veel teadagi.

Kindel on see, et meie toitumisharjumuste juures on piim ja piimatooted peamine ja parim kaltsiumi allikas.

Signe Adamberg

Mis puutub täiskasvanutesse, siis piimatoodetest vajaliku koguse kaltsiumi ja selle omastamist võimaldava D-vitamiini saamiseks on eri võimalusi. Kellele ei maitse rõõsk piim, võib vajalikud toitained saada jogurtist ja teistest hapendatud toodetest, kohupiimast või juustust. Ühele klaasile piimale vastab kaltsiumisisalduse poolest sama kogus hapupiima või jogurtit või umbes 35 grammi juustu. Kohupiimas ja kodujuustus on kaltsiumi vähem kui kõvades aukudega juustudes, kuid siiski märkimisväärselt.

Kui ühes klaasis piimas või hapupiimas on sõltuvalt rasvasisaldusest 250–300 milligrammi kaltsiumi ja päevane vajadus on 1000 milligrammi, siis kolm klaasi piima või sellele vastav kogus mõnda piimatoodet katab vajaduse enam-vähem.

Väike kogus kaltsiumi tuleb ka teistest toiduainetest: kalast koos luudega, lihast, köögiviljadest ja mujalt. Oluline on, et kaltsium on piimas kõige paremini omastatavas vormis. Kui lisada kaltsiumi mahlale, ei suuda meie organism seda tõenäoliselt omastada, kui me ei saa koos mahlaga just D-vitamiini sisaldavat toitu.

Piimas on need asjad tasakaalus, muidugi eeldusel, et me ei tarbi lõssi ehk rasvata piima. Paljud pakikohupiimad on valmistatud lõssist ja nende rasvasisaldus on väga madal. Sellise kohupiima hulka on soovitav segada haput või rõõska koort, et kaltsiumi maksimaalselt omastada.

On teada, et eelistada tuleb toorpiima, aga kui see ei ole võimalik, siis milliseid tooteid osta? Kas näiteks Tere Naturali sari on tervislikum kui teised jogurtid?
Väga suuri erinevusi nende jogurtite vahel ei ole. Igas tootes koostis natuke varieerub ja üldine suund on tervislikumate toodete poole. Kogu toit peab olema kõrge toiteväärtusega ja parimast toorainest valmistatud.

Sarjad Natural ja LaCrema on laktoosivabad, neis on laktoos lagundatud glükoosiks ja galaktoosiks. See ei ole iseenesest vajalik inimestele, kel pole laktoosi seedimisega probleeme. LaCrema on maitsev, sest on tehtud koorest ja sobib hästi lastele, kel on suur energiakulu, lisaks toetab piimarasv aju arengut kasvavas organismis.

Alma valmistab Kodust jogurtit, mis maitseb samuti väga hästi ja mille koostis on lihtne. Seda soovitan küll julgesti kõigile.

Kui toorpiima joomine ei ole mingil põhjusel võimalik, siis järgmine eelistus oleks pastöriseeritud täispiim ja sellest valmistatud tooted. Väga head on hapendatud piimatooted ja juustud, milles piimhappebakterid on osa toitaineid meile osaliselt «seedinud» ehk paremini omastatavaks muutnud.

Pikema valmimisajaga kõvemad juustud on teoreetiliselt kõige parem dieettoit. Šveitsi tüüpi juustudes, nagu Maasdammer, Leerdammer ja Emmental, on ka soolasisaldus pisut madalam kui Hollandi ja Gouda juustudes.

SÄILITUSAINE

Bensoehape (E210) ning selle soolad ehk bensoaadid naatriumbensoaat (E211) ja kaaliumbensoaat (E2012)

- Takistavad pärmide, vähemal määral ka bakterite ja hallituste kasvu.
- On aktiivsed hapus keskkonnas.
- Nende lubatud kontsentratsioon toidus on kuni 0,1 protsenti.
- Bensoehapet leidub jõhvikates ja pohlades ning inimesed on seda tuhandeid aastaid manustanud, mis on parim tõestus, et eriti ohtlik ei saa see olla.
- Kahtlane on bensoehappe kasutamine koos sünteetiliste värvainetega jookides, kus nad võivad moodustada mürgiseid ühendeid. Aga ka kunstvärvained ise ei ole ohutud.

Allikas: Signe Adamberg

Paljudes juustudes on säilitusaine natamütsiin, mille nimekuju meenutab kahtlaselt antibiootikumi. Mida teie selle kohta ütlete? Milliseid juuste tuleks eelistada?
Natamütsiin, ka pimaritsiin, on hallituste ja pärmide kasvu takistav ühend, mida kasutatakse juustude valmimisajal ja mis peaks olema lagunenud selleks ajaks, kui meie neid sööma hakkame. See ei ole antibiootikum.

Mõtet on töödelda ainult juustu pinda, sest hallitused vajavad kasvuks hapnikku, mida juustu sees ei ole. Pealegi ei difundeeru natamütsiin sügavamale kui viis millimeetrit. Seega on kindel lahendus juustu pealispind ära lõigata.

Ma ei ole viimasel ajal põhjalikult uurinud, aga näiteks Saare ja Atleedi juustu koostisest ma seda ainet ei leidnud. Praegused gaasikeskkonna pakendid täidavad sama ülesannet, pealegi on natamütsiin tootjale päris kallis osta.

Laste lemmikud on kohukesed, mille koostisest võib leida nii glükoosisiirupit kui tahkestatud rasvu. Kas on ka selliseid kohukesi, mis on tõepoolest tervislikud?
Kohuke on siiski dessert ja mitte põhitoit. Laste puhul usun, et saadud kasu on suurem kui kahju. Muidugi on soovitav paki pealt lugeda, kas tootes on ikka piimarasv ja mida selle sisse veel on pandud. Näiteks on Karumsi kohukeste glasuuris vaid või, suhkur ja kakao.

Kohuke on energiapomm, mis sisaldab rohkesti rasva, suhkrut ja valku, vahel ka džemme, šokolaadi ja muid lisandeid. Väikesel inimesel on palju energiat vaja ning kohuke on igal juhul parem energiaallikas kui värvilised kommid ja joogid, milles võib ka kunstmagusaineid olla. Lisaks on kohukeses piimavalke, rasva ja mineraalaineid.

Soovitav on kasvavaid lapsi korralikult toita. Nende menüüsse peaksid kuuluma või ja leib, kartul, soust, liha, supid, pudrud, piim, kala ning kindlasti palju värskeid marju, puu- ja köögivilju, nii nagu toidupüramiidis kirjas. Siis ei ole lapsel kogu aeg suurt magusaisu ja vahel võivad isegi kommid rahulikult koos nendega eksisteerida.

Oleks soovitav, et selleks ajaks, kui laps juba ise poes käima hakkab, on tal kodust õiged toitumisharjumused kaasas.

Räägime pisut ka kaladest. Peaaegu kõik kalakonservid sisaldavad eriti ohtlike lisaainete hulka arvatud E211 ehk naatriumbensoaati. Kuidas sellesse suhtuda?
Vaatasin ka oma kodus olevaid konserve: Eestis osaühingus Voka valmistatud sprotid õlis ning räimed ja kilud tomatis, Tais Tongas toodetud tuunikala omas mahlas ning Läti Kapten Granti Atlandi heeringas ja skumbria õlis. Neis ma E211 ei leidnud.

Võimalik, et säilitusaineid lisatakse rohkem lühema säilivusajaga kalatoodetesse, nagu heeringatooted või marineeritud kalatooted.

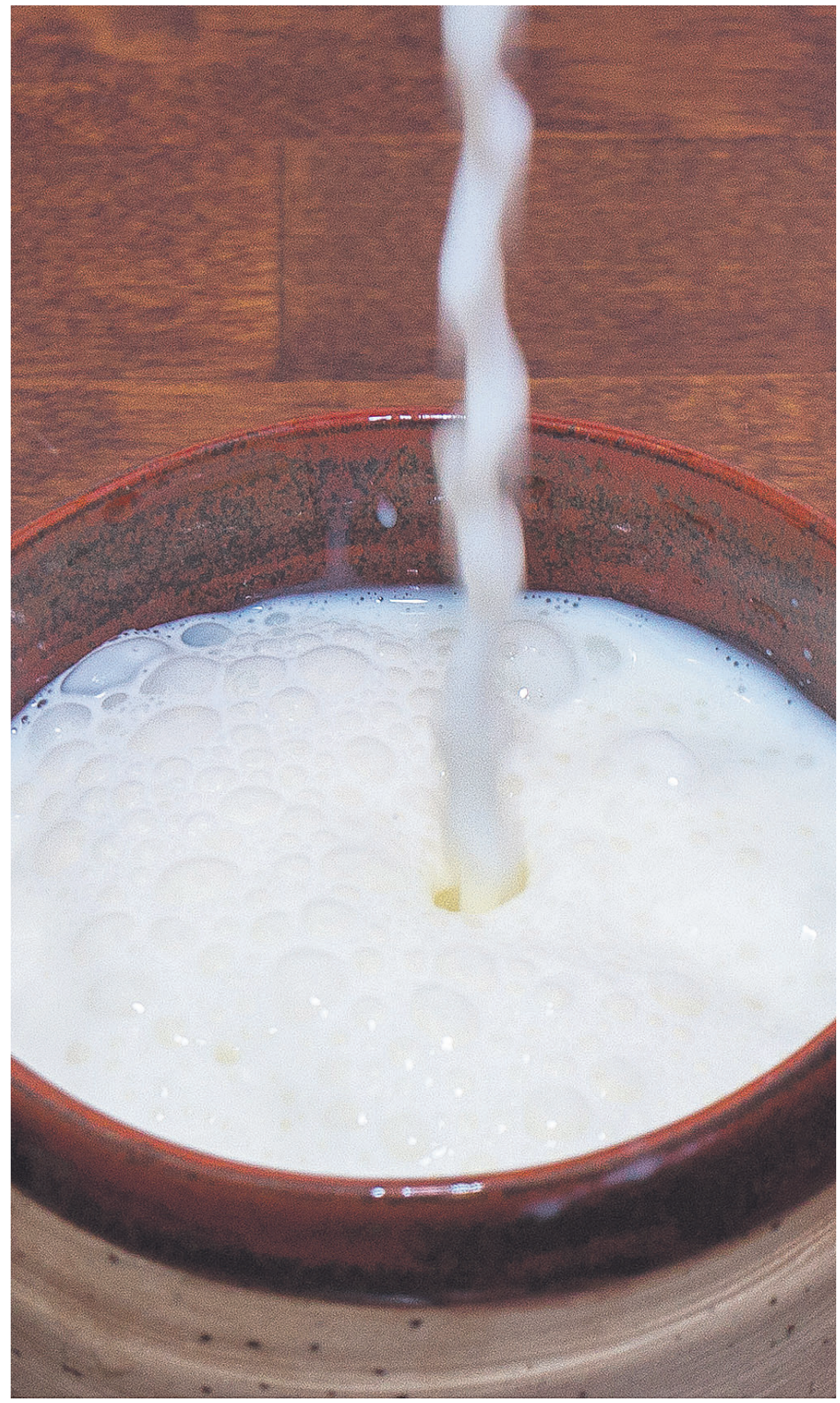
Piim on hea ja tervislik toiduaine.

MARKO SAARM

Bensoehapet ja selle sooli bensoaate on mõtet kasutada hapudes ehk madalama pH-ga toitudes, mida ei taheta väga kõrgel temperatuuril kuumutada.

See pole praeguse intervjuu teema, aga igaks juhuks tuletan lugejatele meelde mereinstituudi vanemteaduri Mart Simmi hoiatuse selle kohta, et sprottides on kantserogeense bens(a)püreeni sisaldus sageli üle normi. Ent kui säilitusainete juurde naasta, siis miks neid ikkagi nii palju kasutatakse?
Et toidutootmisel on suur konkurents, ei ole võimalik suures mahus müüa väga lühikese säilivusega toitu. Naturaalne toit on aga kergesti riknev.

Säilitusainete kasutamise kõige olulisem põhjus on just toiduohutus. Teiseks aga on nii kaupmehed kui ostjad ise mugavad. Vähesed on valmis iga päev poes toitu ostmas käima, et saaks alati kõige värskema ja säilitusaineteta kraami.

Mis puutub suitsutatud toodetesse, sealhulgas sprottidesse ja lihasse, siis see on hoopis teine teema. Suitsust tulevad tõesti kantserogeensed ühendid. Seetõttu ei ole suitsutatud tooted igapäevase tarbimise seisukohast parim valik.

ÜKS KÜSIMUS

Tartu ülikooli meestekliiniku juht dotsent Margus Punab, kas piima tarbimine võib soodustada meeste eesnäärmekasvajate teket või arenemist, nagu sageli on hoiatatud?

Nimetatud kasvajatel pole otsest seost just piima tarbimisega. Küll aga on selge, et piirkondades, kus kasutatakse rohkem ja üleliia loomseid rasvu, on eesnäärmevähi esinemissagedus suurem.

TIINA SARV

24 tundi VABA AEG

Toimetaja KAIE MÖLTER, 433 0041, sakala@ajaleht.ee
Kuulutused tel 433 0062, kuulutused@sakalakirjastus.ee

KINO

Karksi valla kultuurikeskuses näidatakse 27. detsembril kell 17 koguperefilmi «Teekond jõulutäheni». Pilet 2 eurot. Viljandi maantee 1, Karksi-Nuia.

TEATER

Ugala suures saalis on täna kell 12 ja 18 koguperemuusikal «Arabella». Mõlemad etendused on välja müüdud. Info telefonil 433 0777. Vaksali tänav 7, Viljandi.

Viljandi nukuteatris mängitakse täna kell 11, 14 ja 17 etendust «Tuhkatriinu». Tantsud-mängud päkapikkudega, külla tuleb jõuluvana. Info www.viljandinukuteater.ee. Lossi tänav 31, Viljandi.

KONTSERT

Viljandi Jaani kirikus esineb 21. detsembril kell 18 Arsise kellade ansambel. Kaastegevad Rauno Elp (bariton, rahvusooper Estonia) ja Rémi Boucher (kitarr, Kanada). Piletid Piletilevist ja enne kontserti kohapeal. Pikk tänav 6, Viljandi.

Paistu rahvamajas toimub 22. detsembril kell 16 jõulukontsert. Esinevad rahvamaja laulukollektiivid ja külalised. Info telefonil 5302 3135. Paistu tee 4, Paistu.

ÜRITUSED

Viljandi linnaraamatukogu on pühade ajal avatud järgnevalt: 23. detsembril kella 10–17, 24.–27. detsembrini suletud, 28. detsembril kella 9–16, 30. detsembril kella 10–20 ning 31. detsembril ja 1. jaanuaril on raamatukogu suletud.

Sakala keskuse hoovis on 20. detsembril kella 17–20 ja 21. detsembril kella 12–16 avatud jõulula. Tallinna tänav 5, Viljandi.

Karksi valla kultuurikeskuses on 21. detsembril kell 20 jõulupidu. Esinevad Karl Madis ja ansambel Karavan, üllatused, loterii, suupistelaud. Pilet eelmüügist 12 eurot, samal õhtul 15 eurot. Viljandi maantee 1, Karksi-Nuia.

Viljandi pensionäride liidu jõulupidu toimub 21. detsembril kell 13 Sakala keskuses. Tallinna tänav 5, Viljandi.

Kõpu valla jõulupidu toimub 22. detsembril kell 18 Suure-Kõpu mõisa marmorsaalis. Piduliste meelt lahutab ansambel Absolut-Lühis. Pääse 10 eurot. Kohtade arv on piiratud. Pääsmete eelmüük telefonil 512 7678.

Sakala keskuse aastavahetuse pidu «Aastavahetus roosas majas» toimub 31. detsembril kell 22.

Karksi valla kultuurikeskuses toimub 31. detsembril kell 22 aastavahetuse pidu «Tantsuga uude aastasse». Esineb ansambel C-Duur ja DJ Lauri. Pilet 6 eurot. Viljandi maantee 1, Karksi-Nuia.

NÄITUSED

Paistu rahvamajas saab vaadata Enno Alliku maalide näitust. Näitus jääb avatuks jaanuari lõpuni. Paistu tee 4, Paistu.

Viljandi raamatukogu trepihallis on avatud näitus «Viljandlased Jaan Rieti fotodel».**Lugemissaalis** on näitus «Juured kodumullas. Ants-Vihur Salum 4. XII 1923 – 29. XII 2012». **Linnagaleriis** on 8. jaanuarini üleval Urve Dzidzaria-Sunny maalinäitus «Aeg antud...». Tallinna tänav 11/1. Tel 433 8660.

Karksi valla kultuurikeskuses saab vaadata vaimse kultuuripärandi rändnäitust «Pärand elab!», mis jääb avatuks 2. jaanuarini. **Teise korruse fuajees** on üleval näitus «Kodus loodud pärimus», mida saab külastada 2. jaanuarini. Viljandi maantee 1, Karksi-Nuia.

Kondase keskuses on 4. jaanuarini väljas Veera Pavlova (Peterburi) ja Viive Noore (Tallinn) akvarellid «Jookseb huntidega», Ruth Huimerinna «Õnneseen. Seene- ja jõulupildid», 28. jaanuarini Eero Ijavoineni fotokollaažid «Halli Proua sahtliunenäod». Püsiekspositsioonis on Paul Kondase maalilooming Viljandi muuseumi kogust. Pikk tänav 8, Viljandi. Tel 433 3968.

Abja kultuurimaja esimese korruse fuajees on kuu lõpuni avatud Viljandi puuetega inimeste kunstiringi näitus «Rõõm värvidest», Pärnu maantee 28, Abja-Paluoja.

Viljandi muuseumis saab vaadata näitust «Rehielamused», mis avab rehemaja olemust. Näitus on avatud märtsini. Johan Laidoneri plats 10. Tel 433 3316.

Viljandi maavalitsuse teise korruse fuajees on Peeter Kümmeli fotonäitus «Inimesed ajahetkes». Vabaduse plats 2, Viljandi. Tel 433 0400.

Uku keskuse teisel korrusel saab vaadata fotonäitust «Vana foto jälgedes», kus ammustel aegadel tehtud fotode kõrval on Enn Loidi uued pildid, millel on kujutatud samad paigad tänapäeval. Tallinna tänav 41, Viljandi.

Suure-Jaani külalistemaja kohvikus saab vaadata Heldur Lassi värvilisi joonistusi «Teetähised». Ilmatari 3a, Suure-Jaani.

Paistu raamatukogu fuajees on 4. jaanuarini Teet Lindmaa juubelinäitus «Tagasivaade». Avatud tööpäevadel 7.30–18. Raamatukogu tee 2, Paistu küla.

NIMEPÄEV

Tänased nimepäevalised on Maarius, Mario ja Mairo.

REKLAAMTEKST

«Koerte kasvandik»
Eesti keeles, autor Olaf Rebane, kirjastus Vali Press, 2011, 114 lk

«By the Grace of Dogs»
Inglise keeles, tõlkinud Anne-Reet Ilves Annunziata

Ajaloolise taustaga raamat räägib varakult orvuks jäänud kahe poisi, Jaagu ja Juhani uskumatust lapsepõlvest 19. sajandil Lõuna-Viljandimaal. Poiste elu keerdkäikude taustaks on tolleaegse Õisu mõisa eluolu ja sakste suhted maarahvaga. Raamatu aluseks on hilisema Õisu valla esimese koolmeistri Juhan Kulli päevikud.

Raamatud on saadaval Rahva Raamatu ja Apollo poodides.

60+ terviseraamat "Südameasi" müügil raamatupoodides ja supermarketites ning Sakala toimetuses

Hind toimetuses **10 eurot**

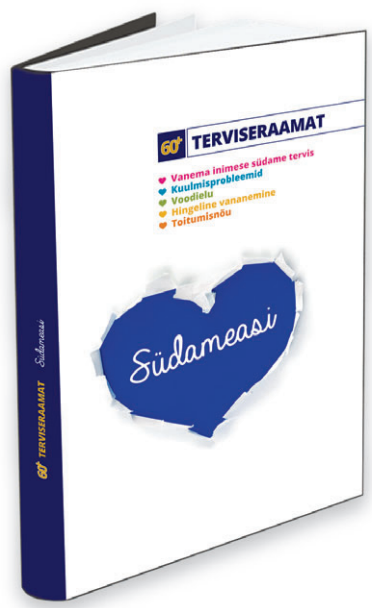

Ajakirjas 60+ ilmunud terviselood said südamliku vastuvõtu osaliseks. Neile, kel aastaid üle 60, pole just palju sihitatud tähelepanu pööratud. 60+ terviseraamat „Südameasi" täidab seda lünka.

Peamised lood selles väljaandes on südamega seotud – kõneleme kõrgest vererõhust, mis südant kui organit mõjutab, räägime infarktist ja muudest südamehaigustest, aga mõtiskleme ka teemadel, mis vanemaealiste südame valutama paneb – kodukuludest ja üksindusest, aga ka voodielust, mis kuuekümneselt sugugi tähtsusetu ei ole. Tähelepanu all on ka peavalu ja kuulmisega seotud probleemid.

Raamatust leiab tunnustatud arstide, näiteks dr Tiina Uuetoa, dr Toomas Sullingu, dr Jüri Voitki, dr Mark Braschinsky, dr Marek Metsmaa, dr Olev Poolametsa ja dr Kristjan Pommi nõuandeid ja kommentaare.

Lihtsas ja arusaadavas keeles räägitakse tõbedest ja antakse hüva nõu, kuidas neid ennetada või siis nendega hakkama saada. Spetsiaalselt selle raamatu tarvis kirjutatud patsiendilood jutustavad, kuidas ja mille abil tõbede ning terviseprobleemidega on toime tuldud.

Hea kingiidee!

60+ terviseraamat Südameasi, 112 lk, kõva köide. Koostajad ja toimetajad: Eve Rohtla, Signe Siim. Tel 433 0040, www.60pluss.ee

AO KONSUM MAKSIMARKET

NÄDALALÕPU PAKKUMISED
NELJAPÄEVAST PÜHAPÄEVANI

KOLLANE MELON, kg
Brasiilia

1.25

PART 1,8 kg
Ungari, külmutatud

~~9.99~~
6.49
3.61/kg
-35%

WÕRO MINI-VERIVORST, kg
~1,5 kg

~~3.99~~
2.69
-32%

KALEW NISUJAHU 2 kg
T-550

~~1.25~~
0.89
0.45/kg
-28%

ITAALIA VAHUVEIN CINZANO GRAN DOLCE 9,5%
0,75 l

Tähelepanu! Tegemist on alkoholiga. Alkohol võib kahjustada Teie tervist.

4.49
5.99/l

PAKKUMISED KEHTIVAD SÄÄSTUKAARDIGA 19. - 22. DETSEMBRINI.
Toodete tavahinnad on Laagri Maksimarketi põhjal 13.12.2013 seisuga. Piltidel on illustreeriv tähendus.

SPORT

Toimetaja MADIS LUIK, 433 0042, madis.luik@ajaleht.ee

10

Kestab osalejate registreerimine 18. jaanuaril peetavatele maakonna saalijalgpalli meistrivõistlustele. Turniirile pääseb osalema kümme meeskonda. Oma osavõtusoovist saab teada anda e-aadressil jaak.luhakooder@klk.vil.ee.

5 × ELMO RIIG

Viljandimaa 2013. aasta parimaks võistkonnaks valiti võrkpallinaiskond Viljandi Metall, kes oma viimaseks jäänud võistlushooajal võitis neljanda järjestikuse Eesti meistri tiitli.

TUNNUSTAMINE

Selgusid tegijatest tegijamad

MADIS LUIK
madis.luik@ajaleht.ee

Viljandimaa spordiaasta parimate valimine pakkus tänavu mullusest rohkem pinget, kuid tulemus jäi samaks: parim naissportlane on Anu Ennok, parim meessportlane Kaspar Taimsoo ja parim võistkond võrkpallinaiskond Viljandi Metall.

Viljandimaa spordiliidule tegi teisipäevasel koosviibimisel oma eelistuse teatavaks 22 spordiklubide esindajat ning nagu ütles liidu spetsialist Katrin Mauring, oli kõige ülekaalukam võitja Kaspar Taimsoo.

Sootuks enam pinget oli Mauringu sõnul naissportlase valimisel. «Anu Ennokile pakkusid tugevat konkurentsi kergejõustiklane Kati Ojaloo ja vibulaskja Laura Nurmsalu ning nende vahele jäi lõpuks vaid mõni kohapunkt.»

Mauringu selgitust mööda märkisid valijad sedelile oma esikolmiku ning kokkuvõtete tegemisel liideti kohapunktid.

Tasavägiselt kulges ka aasta parima noore valimine. Lõpuks jäid sõelale iluvõimleja Liisi Vister ja veemotosportlane Paul Zujenkov.

Kaspar Taimsoo

Kui nemad pälvisid selle tunnustuse esimest korda, siis täiskasvanute seas on omamoodi rekordiomanikud Kaspar Taimsoo ja Viljandi Metall: mõlemale on see juba kuues järjestikune tiitel. Anu Ennok on nelja viimase aasta jooksul maakonna parimaks hinnatud kolmel korral, erandiks on selles jadas 2011. aasta.

Anu Ennok

Soomes edukalt elukutselise võrkpalluri karjääri edendav Ennok oli veidi üllatunudki, et kodulinna spordirahvas tema tegemistele endiselt kaasa elab. «See on väga meeldiv teade,» lausus ta ajakirjanikult tunnustusest kuuldes.

Eesti rahvuskoondise liige ja üks Soome meistriliiga resultatiivsemaid mängijaid ütles sportlasele kohaselt, et võita on hea. «Kahjuks ei saa ma tunnustusüritusel viibida, sest samal päeval peab Eesti naiskond kontrollkohtumist.»

Eile viibis Anu Ennok küll korraks kodulinnas ning külastas sõpru ja siinset treenerit Merle Keerutajat, ent täna hommikul sõitis ta Tallinna Eesti koondise treeningkogunemisele.

Peale maakonna parima naissportlase tiitli pälvis Anu Ennok teist aastat järjest ka riigi parima naisvõrkpalluri aunimetuse.

Kaspar Taimsoo sõnadest võis välja lugeda, et talle osaks saanud tunnustusest tuleb tükike anda ka viljandlasest võistkonnakaaslasele Kaur Kuslapile, kes samuti nominendiks oli seatud. «Kindlasti kuulub killuke auhinnast kõigile teistelegi meeskonnakaaslastele ja abilistele,» lausus ta.

Enamiku hooajast rassisid Kaur Kuslap ja Kaspar Taimsoo küll koos meeskonna treeningutel, ent Taimsoo korjas Eesti meistrivõistlustelt suurema hulga medaleid. «Neil võistlustel õnnestus mul sel aastal kenasti kulda teenida, kokku tuli eri paatides viis esikohta,» rääkis ta.

Siira ja viisaka spordimehena tuntud Taimsoo tunnustas kõiki tänavusi nominente ning tänas valiku teinud inimesi. «On suur au olla oma kodumaakonna aasta parim sportlane,» sõnas ta.

Võistkondade seas edestas teisi kandidaate kindlalt neljakordne Eesti meisternaiskond Viljandi Metall. Ehkki sügishooaega ta enam ei alustanud, on ta oma esindaja Margus Keerutaja arvates Eesti meistrivõistluste võiduga tunnustuse auga välja teeninud.

Spordiliidu spetsialisti Katrin Mauringu sõnul kujunes spordirahva koosviibimisel meeldiv ja sisukas diskussioon, mis andis järgmisteks aastateks mõtteainet, mil moel kohendada aasta parimate valimise statuuti.

«Missugune viljandimaalane saab parimate valimisel olla nominent ja missugune mitte,» tõi Mauring tekkinud arutelust ühe näite.

Aasta tegija tiitli pälvis tänavu mittetulundusühing Viljandi Ketas, kes rajas Rotary *disc*-golfi pargi, ning aasta ürituseks hindasid klubide esindajad suvel Karksi-Nuias Karksi valla spordiaktiivi eestvedamisel teoks saanud 21. Eesti valdade suvemängud.

Viljandimaa tublimate spordiinimeste tunnustamine ja pidulik koosviibimine on 28. detsembril pärimusmuusika aidas.

PARIMAD

Viljandimaa 2013. aasta parimad

- Naissportlane – Anu Ennok
- Meessportlane – Kaspar Taimsoo
- Võistkond – Viljandi Metall
- Noorsportlane – Liisi Vister ja Paul Zujenkov
- Aasta tegija – Viljandi Ketas
- Aasta sündmus – Eesti valdade suvemängud Karksi-Nuias

Allikas: Viljandimaa spordiliit

Tütarlastest valiti aasta parimaks nooreks ilu- ja rühmvõimleja Liisi Vister, kes kuulus rühmvõimlemise maailmameistrivõistlustel neljanda koha saanud võistkonda.

Viljandimaa aasta noorsportlane on Paul Zujenkov, kes tuli paadiklassis GT-15 maailmameistriks.

Sakala

Tartu t 8, 71020 Viljandi
Üldtelefon 433 0040
Faks 433 4275
Internet: http://sakala.ajaleht.ee/
e-post sakala@ajaleht.ee
Reklaami telefon 433 0063,
faks 433 0080
Kuulutuste faks 433 0066
e-post reklaam@sakalakirjastus.ee,
kuulutused@sakalakirjastus.ee
Klienditeenindaja-sekretär
Marge Ira 433 0040
Peatoimetaja Hans Väre 433 0050
Peatoimetaja asetäitja
Marko Suurmägi 433 0042
Vanemtoimetaja
Rannar Raba 433 0051
Toimetajad
Maarja Möldre 433 0082
Anu Arak 433 0082
Arvamustoimetaja
Karl-Eduard Salumäe 433 0048
Reporterid
Aivar Aotäht (uudised) 433 0085
Ketlin Beljaev (uudised) 433 0054
Margus Haav (kultuur) 433 0046
Madis Järvekülg (uudised) 433 0084
Sigrid Koorep (uudised) 433 0049
Madis Luik (sport) 433 0043
Sten Mahov (tarbija) 433 0052
Kaie Mölter (uudised) 433 0041
Üllar Priks (uudised) 433 0044
Tiina Sarv (kultuur) 433 0047
Egon Valdaru (uudised) 433 0053
Fotograaf Elmo Riig,
Marko Saarm 433 0057
Korrektorid Evi Eiche,
Tea Raidsalu 433 0056
Kujundusjuht Ain Kivilaan 433 0058
Küljendus Piret Holtsmann,
Katri Henga 433 0055
Reklaamitoimetuse peaspetsialist
Merlin Muts 433 0063
Müügispetsialistid
Airi Janke 433 0060
Monika Schults 433 0064
Astra Saul 433 0061
Raimo Saar 433 0069
Kuulutuste ja ajalehe tellimuste vastuvõtu klienditeenindaja
Andra Tetsmann 433 0062
Kujundaja Imbi Padrik 433 0081
Küljendaja-kujundaja
Liina Valt 433 0081
Korrektor Gitta Lilienthal 433 0083
Finantsjuht
Pilvi Sume 447 7099
Raamatupidajad
Kaie Liiv 433 0065,
Meeli Eismann 433 0068

Kuulutuste vastuvõtt tööpäeviti kella 9—17, lõuna kella 13—13.30.
Järgmise päeva ajalehte kella 12-ni.
Sakala ilmub viis korda nädalas.
Väljaandja AS Ühinenud Ajalehed. Juriidiline aadress Gildi t 1, 51007 Tartu. Postiaadress Rüütli t 14, 80010 Pärnu.
Toimetus käsikirju ei tagasta ja võtab endale õiguse neid lühendada.
Välisautorite honorarid kantakse üle pangakontole üks kord kuus järgmise kuu 6. kuupäeval.
Kõik ajalehes Sakala avaldatud artiklid ja fotod on autoriõigusega kaitstud teosed, mille reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma AS-i Ühinenud Ajalehed kirjaliku nõusolekuta keelatud.

Trükitud Kroonpressi trükikojas.
Tiraaž 8819

Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda pressinõukogusse, pn@eall.ee või telefon 646 3363.

Teisipäeval ei sündinud Viljandis ühtegi last.

135 AASTA EEST

Sakala, 16. XII 1878

Tartust. Suur pidupäew. Tartus pühitsedi 14. Detsembril tähtjat päewa, kellest terwe Eesti rahwas sell kombel osa wõttis, et kõikide Eesti Seltside (nii heaste laulu- kui põllumeeste seltside) saadikud seal koos oliwad. Nimetatud päewal on meie laulu-isa Dr. Kreutzwald sündinud, ning tänawu on ta sell päewal oma 75. aastast sündimise päewa pühitsenud. Seesugust tähtjat päewa pidi terwe Eestirahwas ühes pühitsema, tõisiti ei olnud wõimalik.

Kuulutuste vastuvõtt tööpäeviti kl 9–17, lõuna kl 13–13.30. **Tel 433 0062, faks 433 0066, e-post andra.tetsmann@ajaleht.ee**. Kuulutuse tellimine internetis **http://kuulutus.ajaleht.ee**

Kuulutusi ja leinateateid saab tellida 24h internetis www.sakala.ajaleht.ee

KINNISVARA

Anda üürile 1-toal keskk korter Suur-Kaare t. Tel 5370 1362.

Metsakinnistu ost alati kõrgeima hinnaga. Kui sa hoolid oma rahast, siis helista, enne kui otsustad. Tel 524 8513.

Soovin pikaks ajaks üürida renoveeritud korterit. Tel 5682 8183.

TEENUSED

Halumasin. Tel 552 3559.

Kaardid ennustavad. Tel 900 1727, 24 h, h 1,09 €/min.

Kolimis- ja veoteenus. Tel 5347 2596, www.raja.ee.

Ohtlike puude langetamine. Tel 504 7811.

Puur- ja küttekaevude puurimine, pumpade ja septikute paigaldus. Vee-, kaeve- ja kanalisatsioonitööd. Tel 521 7415, www.baltipuurkaev.ee.

Soojustamine puistevillaga. Tel 5665 0604, 502 0066.

Virtsapütt. Tel 518 5879.

MÜÜK

Kuivad pakitud kütteklotsid. Vedu tasuta. Tel 5383 9215.

Kuivad ja märjad küttepuud. Tel 502 9596.

Kuivad kütteklotsid ja pliidipuud. Vedu tasuta. Tel 5391 4443.

Kuiv lepp võrgus. Tel 511 1177.

Küttepuud ja lehtpuuklotsid võrgus. Kiire teenindus, täpne kogus. Tel 5782 7770.

Küttepuud. Tel 5373 3320.

Lepp, kask võrgus. Tel 5345 2279.

Lõhutud küttepuud. Vedu. Tel 433 3130, 523 8503.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalaudu. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Müüa lõhutud küttepuid ja kütteklotse 40 l võrkkotis, hind 1,50 €. Tel 5683 0454.

Müüa lambaliha, hanesid, parte, kalkuneid. Tel 5816 4973.

Pakitud kütteklotsid ja kaminapuud. Vedu tasuta. Tel 433 3130, 523 8503.

Pakitud turba- ja puitbrikett, alusel. Vedu. Tel 433 3130, 523 8503.

Soodsalt puidu- ja turbabrikett, kuivad kütteklotsid (lahtised ja pakitud). Vedu. Tel 506 8501, 520 2190.

Toores lepp 50 cm. Tel 5685 9290.

Voodrilaud.ee, parim hind. Tel 513 2021.

Õhksoojuspumpade müük ja paigaldus. Hinnad al 669 €, järelmaks al 50 € kuus. Info tel 5388 4884 või www.ohksoojus.eu.

Müüa sealiha. Tel 505 7366.

TÖÖ

Pakume tööd tsisternpoolhaagisega CE-kategooria autojuhile Euroopa sisetööle marsruudil Itaalia-Saksamaa. Töötasu alates 2000 eurot kuus. Tel 524 5072.

PÕLLUNDUS

Võtan rendile põllumaad. Ei pea olema PRIA-s arvel ja võivad olla ka võsastunud tükid. Kõik pakkumised teretulnud! Tel 557 9774.

METSAMATERJAL

Metsä Forest Eesti AS ostab kasvavat metsa, metsamaad, palke, paberipuid, küttepuitu ja võsaraiejäätmeid. Tel 511 8671, 509 0200.

Ostan palke ja paberipuid. Tasu kohe. Metsa ülestöötamine ja vedu. Tel 502 8557.

TEADE

Viljandi Linnavalitsus teatab krundi C. R. Jakobsoni tänav 63 detailplaneeringu avaliku arutelu toimumisest Viljandi Linnavalitsuses Johan Laidoneri plats 5 esimesel korrusel koosolekute ruumis 08.01.2014 kell 16. Detailplaneeringu koostamise eesmärkideks on 1) elamumaa krundi pindalaga 1593 m² jagamine kaheks krundiks ja 2) Allika põiguga külgnevale planeeritavale krundile pindalaga *ca* 757 m² ehitusõiguse ja linnaehituslike nõuete määramine pereelamu püstitamiseks.

Me südameis sa ikka elad
ja saadad mõtteis eluteel.

Teatame kurbusega, et lahkus meie kallis abikaasa, isa ja vend

RAINER PÄIVISTE

28. I 1968 – 16. XII 2013

Leinavad omaksed.

Ärasaatmine pühapäeval, 22. detsembril kell 14 Riia mnt kabelist samale kalmistule.

Maga vaikselt, puhka rahus, südamed on sinuga...
Mälestuste päiksekullas jääd sa ikka meiega.

Lahkus meie kallis abikaasa, ema, vanaema ja vanavanaema

HELENE LIGUR

2. III 1930 – 17. XII 2013

Leinavad omaksed.

Ärasaatmine pühapäeval, 22. detsembril kell 12 kodust.

Sinu jagatud hingesoojus ei unune meil iial,
alles on jäänud järelpõlvede säravad silmad...

Teatame kurbusega, et on lahkunud väga kallis ema, vanaema, vanavanaema ja ämm

AUGUSTE-LONDINE ARU

14. I 1914 – 17. XII 2013

Leinab tütar Kairi perega.

Ärasaatmine 22. detsembril kell 12 Riia mnt kabelis.

Jää jumalaga, kallis sõber,
nüüd avatud on sulle Linnutee...

Mälestame head sõpra ja töökaaslast

RAINER PÄIVISTET

Südamlik kaastunne lesele ja lastele.

Toomas ja Mati abikaasadega

Südamlik kaastunne Ludmilla Päivistele abikaasa

RAINER PÄIVISTE

kaotuse puhul.

Viljandi Tarbijate Ühistu

Mälestame kauaaegset ja kohusetundlikku töötajat

RAINER PÄIVISTET

Sügav kaastunne omastele.

AS Eesti Turbatooted

Kas kuuled, kuis nutab su kodu su
puudust leinates sääl?
Talle kaaslaseks vihmade sadu,
kus piiskadel pisara hääl.

Südamlik kaastunne abikaasale ja lastele peredega kalli

HELENE LIGURI

kaotuse puhul.

Viivi ja Tiiu peredega

Need armsad,
kellest äkki jääme ilma,
on tegelikult alles – meie sees.

Lahkus kallis

JAAN SAAR

21. VI 1930 – 16. XII 2013

Leinavad lesk, tütar ja poeg peredega.

Ärasaatmine laupäeval, 21. jõulukuupäeval kell 15 Riia mnt kabelist tuhastamisele.

Päike kalmu kullaku,
kuu ja tähed valvaku.

Südamlik kaastunne Kairile lastega kalli ema ja vanaema

AUGUSTE-LONDINE ARU

kaotuse puhul.

Pilvi ja Reet peredega

Avaldame sügavat kaastunnet õpetaja Kairi Ibrusele ema

AUGUSTE-LONDINE ARU

kaotuse puhul.

Võhma gümnaasiumi pere

Südamlik kaastunne Kairile lastega armsa ema ja vanaema

AUGUSTE-LONDINE ARU

kaotuse puhul.

Naabrid

Liiga vara
kustus päike,
liiga vara saabus öö.
Liiga vara jätsid maha
sõbrad, omaksed ja töö...

Avaldame kaastunnet omastele kalli

RAINER PÄIVISTE

surma puhul.

Larissa perega

Merilin!
Oleme mõtetes sinu ja su perega, kui jätad hüvasti oma kalli isa

RAINER PÄIVISTEGA

Klassikaaslased ja klassijuhatajad

Südamlik kaastunne Aleksandrile ja Jaanusele perega kalli

HELENE LIGURI

kaotuse puhul.

Ligur Motorsi kollektiiv

Kallist perekonnasõpra

JAAN SAART

mälestavad Linda, Virve ja Jaak peredega.

Avaldame kaastunnet Tiiule, Kadrile ja Jaanile peredega.

Avaldame kaastunnet Gerstile, Alarile, Margusele ja Kristinale kalli abikaasa, isa, vanaisa ja äia

REIN TOOMLA

kaotuse puhul.

Priidu talu pere

Südamlik kaastunne Tiiule ja Janikale perega

ÜLO PULLISAARE

kaotuse puhul.

Laine Pullisaar perega

Südamlik kaastunne Urvele armsa isa

MIHAIL NERMANI

surma puhul.

Karme AS

Vaikus ja rahu on sinuga,
mälestused meiega.

Mälestame kallist

HELENE LIGURIT

Siiras kaastunne lähedastele.

Helju, Ilme ja Erna peredega

Nüüd puhkab elu puhtaimas
kristallis su hing.
On lõpuni käidud üks tee.

Marie Under

Armas Tiiu!
Meie siiras kaastunne sulle abikaasa

JAAN SAARE

kaotuse puhul.

Anne, Virve, Õilme, Hille ja Ain, Leili ja Ivar, Sirje ja Toivo

---

Mälestame

REIN TOOMLAT

Avaldame kaastunnet Teisile venna kaotuse puhul.

Ene, Leilo ja Kaie

Ta kodu on nüüd seal,
kus Linnutee,
see helendav rada
kui sädelev kee...

Mälestame head sõpra ja koostööpartnerit

ÜLO PULLISAART

Südamlik kaastunne lähedastele.

Anne Kinks perega ja Endel Kiisk abikaasaga

Südamlik kaastunne Ludmilla Päivistele armsa abikaasa

RAINER PÄIVISTE

surma puhul.

Maksimarketi kollektiiv

Südamlik kaastunne Dauno Lustele kalli vanaisa

MIHAIL NERMANI

kaotuse puhul.

Töökaaslased AS-ist Electrum

Mälestame kallist

HELENE LIGURIT

Südamlik kaastunne Aleksandrile abikaasa, Jaanusele ja Kajale peredega ema, vanaema ja vanavanaema kaotuse puhul.

Evi ja Vello

Südamlik kaastunne Tiiule lastega abikaasa

JAAN SAARE

surma puhul.

Endised õpilased VIIIb klassist

Rethink.

Tööd saab

KOMPONENDITEHASE TOOTMISJUHT

Töö kirjeldus:
- tootmiseesmärkide tagamine vastavalt müügitellimustele
- tootmisprotsessi juhtimine, jälgimine ja tõhustamine
- aruannete koostamine
- töötajate värbamis- ja väljaõppeprotsessis osalemine

Kandidaadilt eeldame:
- töökogemust tootmisjuhina
- vähemalt kutsekeskharidust, soovituslikult puidutöötlemise või juhtimisvaldkonnas
- head inglise keele oskust
- arvuti kasutamise oskust (Office)
- iseseisva töö oskust, tulemustele orienteeritust
- avatust ja oskust arendada suhteid kaastöötajate ja klientidega

Ettevõte pakub:
- olulist töökohta globaalses ettevõttes
- väärilist töötasu
- ametiautot ja teisi tööks vajalikke seadmeid

Lisainfo:
Komponenditehase tootmisjuht juht kuulub Imavere Saeveski juhtkonda ja allub komponenditehase juhile. Komponenditehases töötab 90 töötajat.

Palun saada elulookirjeldus, motivatsioonikiri ja palgasoov **hiljemalt 5. jaanuariks 2014** aadressil Katrin Koovit, Stora Enso Eesti AS Imavere Saeveski, Imavere vald, 72401 Järvamaa või e-postil katrin.koovit@storaenso.com. Info telefonil 520 1755

rethink.
storaenso

Stora Enso on ülemaailmne metsatööstuses tegutsev ettevõte, mis toodab paberit, pakendeid ja puidutooteid. Stora Enso Eesti AS on kontserni puiduvarumis- ning tootmisüksusi koondav ettevõte Eestis, mis annab ettevõtte kahes tootmis- ja varumisorganisatsioonis tööd rohkem kui viiesajale inimesele. Imavere Saeveski on firma suurim üksus, mis koondab enda alla saeveski, komponendi-, tala- ja pelletitehase, ning kus töötab 323 inimest.